

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ERZİNCAN'IN İLİÇ İLÇESİNDEKİ BİR ALTIN
MADENİNDE MEYDANA GELEN KAZANIN TÜM
YÖNLERİYLE ARAŞTIRILMASI VE BENZER
KAZALARIN ÖNLENMESİNE YÖNELİK
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONUNUN
(10/983 , 984 , 985 , 986 , 987 , 988) ERZİNCAN
ÇALIŞMA ZİYARETİ TUTANAKLARI

7 Mayıs 2024 Salı

-AFAD İl Müdürlüğü Valilik Bilgilendirme Toplantısı

-İliç Maden Sahası Kriz Merkezi Bilgilendirme Toplantısı

7 Mayıs 2024 Salı
BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.41

BAŞKAN: Atay USLU (Antalya)

BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel COŞKUNYÜREK (Bolu)

SÖZCÜ: Abdurrahman BAŞKAN (Antalya)

KÂTİP: Mustafa SARIGÜL (Erzincan)

(AFAD İl Müdürlüğü-Valilik Bilgilendirme Toplantısı)

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Değerli Başkanım, değerli milletvekillerim, değerli bürokrat arkadaşlarım, il müdürlerimiz, bilim adamlarımız, uzmanlarımız; öncelikle, Erzincan’a hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

Kısa bir süre içerisinde, 13 Şubatta İliç’te olan toprak kaymasıyla ilgili Valilik birimlerince yapılan çalışmalarla ilgili kısa bir bilgi sunmak istiyoruz size. Müsaadeniz olursa sunumuma geçmek istiyorum.

Önce, kısaca Erzincan’ı tanıtmak isterim.

Erzincan, 8 ilçesi, 15 belediyesi, 159 mahallesi, 522 köyü olan bir ilimiz. Köy nüfusumuz 53.450, şehir nüfusumuz 189.949, toplam nüfusumuz 243.399.

Kazanın gerçekleştiği İliç’le ilgili kısa bir bilgi vermek isterim: Erzincan’ın batısında yer alan bir ilçemiz. Kuzeyinde Refahiye, doğusunda Kemah, güneybatısında Tunceli’nin Ovacık ilçesinin olduğu; güneyinde Kemaliye, batısında ise Sivas’ın Divriği ve İmranlı ilçelerinin bulunduğu şirin bir ilçemizdir. İlçe nüfusumuz 10.044; Erzincan’ın en kalabalık 4’üncü ilçesi İliç’tir. İlçe birimleri ise 4 mahalle, 58 köy ve 23 mezradan oluşmaktadır.

İliç’in gelir kaynağı sadece maden değil; aynı zamanda, İliç, küçükbaş hayvancılıkta Erzincan’ın 3’üncü ilçesidir; yaklaşık olarak 65 bin küçükbaş hayvan yetiştiriliyor İliç’te. Bunun yanında, bizim, Türkiye’ye ve dünyaya mal olmuş tulum peynirimizin de en güzel örneklerinin sunulduğu ilçelerden biri de İliç’tir. Bunun yanında, bildiğiniz üzere, maden kaynakları, yer altı kaynakları olan bir ilçemiz İliç.

İliç nüfusunun çoğunluğunun, yüzde 85’inin geliri 2010 yılından itibaren maden ocağından olmaktadır -yani bunların hepsi maden ocağında çalışmıyor ama maden ocağındaki bu sirkülasyon ilçenin gelişmesine, kalkınmasına da büyük bir etki etmektedir- geri kalan insanımız da tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Efendim, öncelikle, İliç kazasıyla ilgili benim gördüğüm en güzel görsellerden biri bu; hem Sabırlı Deresi’ni hem de mangan çukurunu gösteriyor.

13 Şubatta bu olay meydana gelmeden önce biz Erzincan’da “Erzincan’a Değer Katanlar” adında ilk kez bir ödül töreni düzenlemiştik; Ankara’dan, İstanbul’dan, Antalya’dan, İzmir’den misafirlerimiz gelmişti. 8 kategoride ödül vercektik, Erzincan’a şehir olduğundan bugüne kadar hizmeti olan herkesi orada ödüllendirecektik; tam ödül törenine gideceğimiz anda bu kaza meydana geldi. Gördüğünüz gibi, Sabırlı Deresi’ne akan 4.7 milyon metreküp. “5’inci faz” dediğimiz üst tarafta aslında toprağın bir zararı yok ama Sabırlı Deresi’ne baskı yapıyor, 4.1 milyon metreküp; mangan ocağına kayan toprak ise 1,2 milyon metreküp. Buradan hareketle, 13 Şubat 2024 saat 14.28’de biz bunun haberini aldık. Peki, bu maden alanı ne kadar? 1.716 hektar yani yaklaşık olarak 17 bin dönüm. 10 milyon metreküp toprağımız var. Toprak ne kadar alana yayıldı? 210 bin metrekarelik bir alana yayıldı ve bunun sonucunda da 9 işçimiz göçük altında kaldı.

Birazdan İliç'e doğru hareket ettiğimizde Bakanlıklarımızın Genel Müdürleri orada olacak; madenin çalışması, ÇED'i, raporlarıyla ilgili değerli heyetimize çok daha detaylı bilgiler verecek ama ben kısaca, ana başlıklarıyla, süreç nasıl devam ediyor, müsaadenizle onları da zikretmek isterim.

Bu ocağa, 2007 yılında Enerji Bakanlığı tarafından ruhsat düzenlenmiş, 2008 yılında ÇED verilmiş; bunlar verildikten sonra, Özel İdare de iş yeri açma ruhsatını 2008'de vermiş. 2009 yılında oksit tesisleri inşaat süreci başlamış. 2010 yılında şirket bir isim değişikliği yapmış ve bu isim değişikliğini de müracaatla resmî kuruluşlara onaylatmış. İlk altın dökümü ise 2010'un son çeyreğinde başlamış.

Peki, ne kadar alan için ÇED raporu alınmış? 1.746 hektar için ÇED düzenlenmiş. Firmanın şu anda kullandığı alan 1.180 hektar. İliç madeninde çalışan yaklaşık 2.700 kişi var; bunların bir kısmı ana firmada çalışıyor bir kısmı da taşeron firmalarda çalışıyor.

Peki, süreç nasıl oldu? 14.28'de haber aldığımız anda direkt İliç'e hareket ettik ve gittiğimizde gerçekten inanılmaz bir toprak yapısının kaydığını gördük. Kriz Merkezine girdiğimizde ilk yaptığımız iş şu: Alanda işçilerimiz var mı? Bunların adları, soyadları ve doğru tespitinin yapılması. Bunu çok hızlı bir şekilde yaptık çünkü kamuoyunu bilgilendirmek açısından bu önemliydi. 20 kişi dersiniz 15 kişi çıkar, 7 kişi dersiniz 9 kişi çıkar; bu, güvenilirlik açısından çok çok değerliydi. Kısa sürede, ben, huzurlarınızda, burada olan bütün arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. 9 işçimizin göçük alanında olduklarını ve onlardan hiçbir haber alamadığımızı tespit ettik. Bunu tespit ettikten sonra telefonlarını ve kimliklerini tespit ettik ve hızlı bir şekilde arama kurtarma çalışmalarına devam ettik. Yoldayken zaten AFAD ekiplerine, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımıza, İçişleri Bakanımıza, Cumhurbaşkanımıza ve bizim AFAD ekibimize bilgiler verdik. Biz yoldayken bütün çevre illerden, Bingöl'den, Muş'tan, Erzurum'dan, Sivas'tan, Gümüşhane'den, Bayburt'tan bütün AFAD ekipleri, özel idare ekipleri, belediye ekipleri İliç'e doğru harekete geçtiler ve kısa süre içerisinde İliç'te 400 kişilik bir arama kurtarma ekibi oluşturuldu. Bununla birlikte, hızlı bir şekilde kamuoyunu bilgilendirmek gerekiyordu; biz o arada 10 televizyon kanalına bağlanarak, kamuoyunu doğru bilgilendirmek adına, bu yıkımın kesinlikle fabrikanın içerisinde olmadığını, dışarıda bir liç alanında olduğunu ve bir toprak kaymasının olduğunu ve 9 işçimizden haber alamadığımızı, toprağın altında 9 işçimizin kaldığını doğru bir şekilde, şeffaf bir şekilde kamuoyuyla -şimdi, kamuoyunu bilgilendirmeye ilgili burada gördüğünüz gibi- paylaştık. Tabii ki toprağın tekrar kayma riski AFAD ekipleri tarafından tespit edilince o gece yani 13 şubatı 14 şubata bağlayan gece saat iki sıralarında arama kurtarma, ikinci bir riskten dolayı, kısa süreli olarak durduruldu.

Son Başbakanımız Sayın Binali Yıldırım olayın olduğu anda hemen oraya geldi, olayla ilgili bilgi aldı; sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız gece üçte İçişleri Bakanımızla birlikte İliç'e geldiler, hemen ekiplerimize rehberlik yaptılar, onların inisiyatifıyla hemen hızlı bir şekilde aksiyon aldık.

Ben huzurlarınızda Enerji Bakanımıza çok teşekkür ediyorum çünkü olayın olduğu ilk andan itibaren, yirmi sekiz gün boyunca bizimle beraber bütün çalışmalara rehberlik etti. İçişleri Bakanımız da olayın olduğu ilk andan itibaren sekiz gün boyunca İliç'teki bütün çalışmalara rehberlik etti, huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Aynı zamanda bir teşekkürü de müsaadeleriniz olursa, ilimizin vekillerine yapmak isterim: Hem Süleyman Karaman Beyefendi hem Mustafa Sarıgül Beyefendi olayın olduğu ilk andan itibaren oradaydılar, bizimle beraberdiler; gerçekten, bu olayda işçilerimize ulaşmak için ellerinden gelen bütün gayret ve çabayı gösterdiler, bize de çok destek oldular. Huzurlarınızda hem Süleyman Karaman Beyefendiye hem de Mustafa Sarıgül Beyefendiye çok teşekkür ediyorum.

Burada gördüğümüz, 9 işçimiz. Yukarıda gördüğünüz 4 arkadaşımıza, 4 işçimize ulaştık; aşağıdaki 5 arkadaşımıza da ulaşma çalışmalarımız devam ediyor. Bunların yaklaşık 6'sı İliçli, 1'i Osmaniye'li, diğer 2 arkadaşımız da Sivaslı; bu arkadaşlarımızın ailelerine gerekli bilgilendirmeleri de her an yaptık.

Müsaadeniz olursa... Peki, kimler katıldı? AFAD gerçekten çok ciddi bir performans gösterdi orada. Yaklaşık olarak, bütün çevre illerden gelen AFAD ekipleriyle 2.723 personel, 7 “drone”, 910 araç, 76 jeneratör -çünkü gece çalışmanız gerekiyordu burada- bir de 5 arama köpeğiyle AFAD, çalışmalarımızın merkezindeydi. Burada da -sunuda- gördüğünüz gibi, daha sonra emniyet ve jandarma ekiplerimiz -çünkü bu, önemliydi; hem vatandaşlarımızın güvenliği hem de giriş çıkışların çok ciddi bir sistematik içerisinde yapılması gerekiyordu- emniyet güçlerimiz 832 personelle, 250 çevik kuvvetle ve çevre illerden gelen 211 takviye personelle çok ciddi anlamda emek sarf ettiler. Burada jandarma güçlerimizin verilerini görüyorsunuz. Jandarma ve emniyetimiz de gece gündüz demeden orada hem vatandaşlarımızın güvenliğini hem de giriş çıkışları çok ciddi anlamda koordine ettiler.

Adli işlemlerle ilgili: 11 kişi adliye çıkarıldı ve 8 kişi tutuklandı. Burada hocalarımız da var. Cumhuriyet Başsavcılığımız ikinci bir bilirkişi raporu düzenlenmesi için üniversitelerden, profesörlerimizden bir heyet kurdu ve o bilirkişi raporu da geldiğinde yeni yeni gözetilerin olacağıyla ilgili bilgileri de bize verdiler, onu da burada size iletmek isterim.

Yapılan çalışmaları kısaca anlatayım: Peki, sonra ne oldu? AFAD’ın koordinasyonunda Akademisyenler Kurulu oluşturuldu. Karadeniz Teknik Üniversitesinden, İTÜ’den, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesinden, Sivas Cumhuriyet Üniversitesinden bilim adamları olayın olduğu ilk andan itibaren orada mutlaka oldular, gece ve gündüz yapılan bütün koordinasyon toplantılarına katıldılar. Onların görüş ve önerilerinin çok ciddi anlamda dikkate alındığını söyleyebilirim.

İşçilerimizin aileleriyle çok ciddi anlamda ilgilenildi; hem Valilik hem gelen Bakanlarımız hem milletvekillerimiz hem dışarıdan gelen milletvekillerimiz, gerçekten, hep ailelerimizin yanında oldular ve onların acılarını paylaştılar. Günlük, her gün hem sabah onda hem de akşam sekizde koordinasyon toplantısı yapıldı; bu koordinasyon toplantısında alınan bütün kararlar birimlere aktarıldı. Bilim adamlarından sunumlar alındı, çok ciddi anlamda istişareler yapıldı ve bunun sonucunda arama kurtarma bu anlamda yönlendirildi. Her akşam yapılan koordinasyon toplantılarından sonra Vali olarak bizzat kendim bütün aileleri tek tek arayarak “Bugün akşam koordinasyon toplantısında şu şu kararlar alındı, yarın bunları bunları yapacağız, sizin de bilginiz olsun.” diye ailelerin hepsine bilgi verdik; bizler, kaymakamlarımız bu konuda bilgi verdik.

Bununla birlikte, bu kazanın üç boyutu vardı: Bir, neden olduğu; iki, çevreyi etkileyen bir durum söz konusu; üç, tabii ki göçük altında kalan 9 vatandaşımızın durumu.

Sabırlı Deresi’nde biriken suların ciddi anlamda tahliye edilmesi ve bunların baraja hiçbir şekilde sirayet etmemesi gerekiyordu. DSİ’ye teşekkür ediyorum; onlar da bu konuda, hızlı bir şekilde, çok ciddi, hakikaten çok uzun çalışmalar yaptılar. İnşallah İliç’de bununla ilgili yapılan bütün çalışmaları arkadaşlarımız Değerli Komisyonumuza tek tek ifade edecekler. En önemlisi şuydu: Sabırlı Deresi ile baraj bağlantısının ciddi anlamda kesilmesi gerekiyordu. 90 metrede, altta bir sedde yaptılar yani alttan da geçim olmasın diye böyle bir çalışma yaptılar, enjeksiyon bıraktılar ve bunu da bugün itibarıyla tamamladılar; arkadaşlarımız bununla da ilgili bize bilgi verecekler.

Bununla birlikte, bir defa, kayan toprakta altın da var; bunun geçici olarak bir yere alınması gerekiyor ki işçilerimize ulaşılsın. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığıyla birlikte geçici bir depolama alanı tespit edildi. Şu anda da kalıcı bir depolama alanıyla ilgili çalışmalar yapılıyor. Hızlı bir şekilde, Sabırlı Deresi’nden ve mangandan alınan bu liçlerin geçici depolama alanına taşınmasıyla ilgili çalışmalar da tamamlandı. Bunun yanında, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı sudan, havadan ve topraktan analizler aldı; sudan 11 noktadan, havadan da 6 noktadan aldı. Bununla ilgili sonuçları arkadaşlarımız zaten Ankara’da, sunumlarda söylediler; İliç’te de bununla ilgili size kısa bir

sunum yapacaklar. Jeoradar çalışmaları yapıldı ve yapılan çalışmaların sonucunda hem Çevre Bakanlığı yöneticileri... “Bütün bu ölçümlerin sonucunda insan ve çevre sağlığına zarar verecek herhangi bir bulguya rastlanılmadı.” diye kamuoyuna açıklamalar yapıldı.

Bunun yanında, tabii, dışarıdan bu kadar, 2 binin üzerinde insan küçük ilçelerimize geldiğinde İliç’te bir yas havası oluştu. Biz de o an itibarıyla üniversiteyi kapatmıştık fakat hayatı yeniden normalleştirebilmek için bir hafta sonra İliç’teki bütün misafirlerimizi yani AFAD yetkililerini, emniyeti, jandarmayı başka bir ilçemize, Kemalîye’ye taşıyarak hemen üniversiteleri açtık çünkü üniversiteleri açtığımız zaman ilçede bir hareketlilik olacak ve ilçe normalleşmeye doğru gidecekti. İlk on gün içerisinde ilçede çok ciddi bir hüznün ve yas havası vardı. Hemen onun da gereğini yaptık ve üniversitemizi açtık.

Milletvekillerimiz için hemen madenin girişinde güzel bir yer tahsis ettik. Buradaki Komisyon üyelerimiz de geldiler, sağ olsunlar, bizden samimi bir şekilde bilgi aldılar; biz de şeffaf bir şekilde onlara elimizdeki bütün bilgileri aktardık. Alanı gezdiler, yapılan bütün çalışmaları yerinde gördüler. CHP milletvekillerimize, MHP milletvekillerimize, DEM Partililere, AK PARTİ milletvekillerine, dışarıdan gelen bütün milletvekillerimize refakat ederek alanı gezmelerini ve bilgilendirmeyi güzel bir şekilde sağladığımızı düşünüyoruz.

Bu konuda en çok yara alan aileleri ve biz de ailelerin, her gün, yapılan çalışmalarla ilgili bilgi alabilmeleri için Halkla İlişkilerde bir oda tahsis ettik; geldiklerinde hem onları günlük çalışmalarla ilgili bilgilendirdik hem de birkaç arkadaş eşliğinde, bizim İl AFAD Başkanımız, Vali Yardımcımız başkanlığında alanda gezdirdik ve yapılan çalışmaları arkadaşlarımıza, ailelere gösterdik.

Kredi Yurtlarımızda ciddi anlamda hizmet verildi. Basınımız için hemen girişte bir yer tahsis edildi; orada soğuk bir hava vardı, hem ısınabilecekleri hem de haberlerini doğru bir şekilde yazabilecekleri 3 konteyner bıraktık; ısınmaları, yemeleri içmeleri, onların da doğru bir şekilde hizmet alabilmeleri için elimizden gelen bütün gayreti gösterdik.

Ailelere düzenli bilgi verdik, evlerine gittik. Manevi destek olundu ailelerimize, psikososyal destek verildi, sağlık hizmeti verildi. Günlük olarak Sağlık Müdürlüğümüz, Aile Müdürlüğümüz, AFAD Müdürlüğümüz hep ailelerimizin yanındaydı; her gün, her an, ihtiyaç duyulduğunda.

Tabii ki bu ailelerimizin öğrencileri var. Hayat bir şekilde devam ediyor. Evde bir hüznün havası var; 12-13 yaşındaki çocukları o havadan kurtarmamız gerekiyordu; bizzat bu çalışmalara ben rehberlik ettim. Aileleri ikna ettik ve çocuklarımızın okula gitmesini sağladık çünkü çocuk evde kaldıkça içe dönük bir derinleşme oluyor. Hayat bir şekilde devam ediyor. Bu anda yaşadıkları travmaların ömür boyu onların ruh ve kalplerinde iz bırakmaması için elimizden gelen bütün gayret ve çabayı gösterdik.

Bugün itibarıyla 3,4 milyon metreküp malzeme hem mangan tarafından hem de Sabırlı tarafından kaldırılmış oldu.

Peki, sonuç olarak, kazanın 52’nci gününde, 5 Nisan günü Uğur Yıldız’ın naaşına ulaştık. Bizim zaten hocalarımızın yaptığı bütün tespitlerde mangan çukurunda 1 işçimizin olduğu, Sabırlı tarafında 8 işçimizin olduğu tespit edilmişti. Manganda çalışmak çok daha zor, inşallah alanı görünce siz de göreceksiniz, şevler var ve çok dik açılarla geliyor, altına girdiğiniz zaman onların kayma riski var; onun için, kurtarma yaparken başka bir felakete de meydan vermemek için çok temkinli çalıştık arkadaşlarımız fakat 5 Nisan günü Uğur Yıldız’a ulaştıktan sonra mangandaki bütün teknik ekipleri Sabırlı tarafına kaydırdık ve orada çalışmalar çok daha hızlandı. Daha sonra, 67’nci günde Adnan Keklik isimli işçimize ulaşıldı. Video görüntülerini vekillerimize gösterdik, 5’inci fazdan toprak kayarken el ele tutuşan 2 insan görüyorsunuz; geçen hafta da aynı gün, aynı saatte biz onlara ulaştığımızda onları böyle

birbirine sarılmış vaziyette toprağın altından çıkardık. Çalışmalarımız devam ediyor. Ben umutluyum bu konuda; inşallah, yirmi gün ya da bir ay içerisinde diğer 5 işçi kardeşimize de ulaşacağımızı ümit ediyorum.

Veri analizleri... Demin söylediğim gibi, maden kazası olayının başlangıcından itibaren gerekli tüm analizler -toprakta, suda, havada- yapılmış, devam ediyor ve her gün de bu farklı noktalardan birimler tarafından analizler yapılıyor.

Görüntüleri size sunmak isterim: Kaza anı, Bakanlarımızın gelişi, bilim adamlarımızın açıklamaları.

Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Soru varsa alabiliriz.

BAŞKAN ATAY USLU – Sayın Valim, bu geniş bilgilendirme için çok teşekkür ederiz.

Tabii, emeğiniz için de size ve ekibinize teşekkür ediyorum. Siz ve ilimizin bürokratları, ilimizin milletvekilleri kaza olduğu andan itibaren -biz de Ankara’da takip ediyoruz- bölgedesiniz; hem arama çalışmalarında 7/24 mesai yapıyorsunuz hem de kamuoyunu bilgilendiriyorsunuz. Bugün bir kere daha gördük; yalnızca arama çalışmaları değil, İliç’teki hayatın normalleştirilmesi konusunda da ciddi bir çaba var ortada. Devletin bütün imkânlarıyla, bütün gücüyle burada olduğunu bir kere daha hissettik; bu anlamda sizlere çok teşekkür ederiz. Kaza olduğu andan itibaren diğer birimlerimiz, Bakanlarımız, Ankara’daki birimlerimiz bölgedeydi.

Şimdi, 4 kardeşimizin cansız bedenine ulaşılmış. İnşallah... “Yirmi gün veya bir ay içerisinde de diğer kardeşlerimize ulaşma ümidimiz var.” dediniz; tabii, öncelik, burada, şu anda, o kardeşlerimize ulaşılması. Ondan sonra da söylediğiniz gibi, çevresel etkilerin bertaraf edilmesi; yeniden kalıcı bir, bölgede, bu yığın için depolanma sürecinin takip edilmesi olacak. Oldukça uzun bir süreç gözüküyor bundan sonra.

Biz de Komisyon olarak, tabii, bu kazadan dolayı kurulduk; o üzüntüyü yaşadık, yaşadktan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisinde ortak bir kararla bu Komisyon oluşturuldu. Biraz önce de ifade ettim, Ankara’da çalışmalarımızı yaptık, ancak tabii ki bölgeyi görmek bizim için çok önemliydi; alanı görmeden kaza sürecini, bundan sonra yapılacakları canlandırmamız çok zordu. Bugün bize de burada geniş bir bilgi verdiniz. Bildiğim kadarıyla buradan da direkt İliç’e geçeceğiz. Bizim tabii ki temel hedefimiz İliç’i, maden sahasını, kazanın olduğu bölgeyi görmek. Gördükten sonra, belki, teferruatlı sorularımız da olacaktır ama burada arkadaşlarımızdan soru sormak isteyen varsa soruları da Sayın Valimiz buradayken alabiliriz.

Soru sormak isteyen var mı arkadaşlar?

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Valim, sunum için teşekkür ediyoruz.

Hem İliç’e hem Erzincan’a hem de tüm Türkiye’ye tekrar başsağlığı diliyorum; aynı zamanda da geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Sunumunuz esnasında manganiz ocağına kayan yığın lıçıyla ilgili referans nokta verirken “5’inci faz” ifadesini kullandınız. Manganiz ocağının üstünde 5’inci faz yok; dolayısıyla, onu düzeltmenizi sizden isteyeceğim. Orada üst üste 1, 2, 3, 4 faz var.

ERZİNCAN VALİ YARDIMCISI MEHMET EMRE CANPOLAT – 4B var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet yani 5’inci faz yok çünkü...

ERZİNCAN VALİ YARDIMCISI MEHMET EMRE CANPOLAT – 4B’yi 5 olarak söylüyoruz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Şöyle: 5’inci ve 6’ncı fazlar nihai ÇED raporunda yer alıyor ancak 5’inci ve 6’ncı fazlar henüz inşaatları tamamlanmış ve devreye alınıp faaliyete açılmış yığın lıç sahaları değıl; o nedenle, burada bir yanlışlığa mahal vermemek gerekli çünkü ilk 4 fazın toplamı 58 milyon ton kapasiteli. 5’inci faz tamamlandığı takdirde kapasitenin 73 milyon tona çıkacağı planlanıyor ancak 5’inci faz inşaatı yapılmıyor, tamamlanmıyor. 5 ve 6’nın da birlikte tamamlanmasıyla birlikte fazların toplam yığın lıç sahası kapasitesinin 85,3 milyon ton olması yine planlanmış ancak bu kapasiteye hiç çıkılmıyor çünkü 5’inci ve 6’ncı fazların inşaatı tamamlanamamış. Yani, bu noktada, ilk 4 faz şu anda yığın lıç sahasında devrede ve bunun da toplam kapasitesi 58 milyon ton. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yaptığı sunumda, heyelanın hemen öncesinde bu yığın lıç sahasına toplam 68 milyon ton serildiğini belirtmişti; dolayısıyla, burada 10 milyon ton aşırı yükleme var. Yani, burada 5’inci faz olmadığı, inşaatı bitmediği için ek kapasite devreye girmiş değıl; o nedenle, siz sunumunuzda “5’inci faz” diye ifade edince bu, dolayısıyla, bir karışıklığa yol açabilir; onu düzeltmenizi sizden rica ediyorum.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Tamam, teşekkür ediyorum Sayın Vekilim, çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ATAY USLU – Buyurun Abdurrahman Bey.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Sayın Valim, sunumlarınız için çok teşekkür ederiz. Bu kadar net bir görüntü... İlk defa bunları gördük, farkında olduk.

Sunumunuzda bir şey dikkatimi çekti: 11 tane sudan, 7 tane topraktan, 6 tane de havadan numune alındı. Toplumun bilinçlenmesi açısından, aydınlanması açısından ben bilgilerin bu kadar net paylaşıldığı bir olay ilk defa görüyorum; genelde bu kadar detaylı açıklanmazdı. Kamuoyu bu konuda çok hassas.

Türkiye’de altın madenciliğinin hikâyesi son on beş yıl; burada da 2010’dan itibaren ilk külçeler dökülmeye başladı. Yani, bu kazanın sadece tek bir olumlu tarafını görmek istersek bundan sonra daha büyük kazaların olmasının önüne geçilecek tedbirlerin alınmasına vesile olması. Tabii ki hiçbir kaza, bir kişinin burnu kanasın istenmez ama madencilik açısından bence bu kaza sonrası Türk madenciliğinde sistem çok değişecek.

Bu Komisyon, hakikaten, bütün partilerden herkesin rahatça, özgürce tartıştığı bir platform. Başkanımızın toleransına da burada teşekkür ediyoruz, konuşmak isteyen herkese yeteri kadar söz veriyor.

Ben bu İliç maden kazasının önümüzdeki yılların bir sürü olayına referans olacağını düşünüyorum.

Sunumunuz için, AFAD dâhil olmak üzere tüm personelinizin çalışmaları için teşekkür ediyorum. Yani, aydınlanma açısından iyi bir ev sahipliği yaptığınızı da ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Çok teşekkür ediyorum.

RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Başkanım, müsaadeniz olursa...

BAŞKAN ATAY USLU – Buyurun.

RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerim; tabii, öncelikle can Erzincan’a büyük geçmiş olsun.

Sayın Başkanın da ifade ettiği gibi, buradan gerekli dersler alınarak bir daha böyle bir acı olayın yaşanmaması için de tüm önlemlerin alınacağını, alınması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Sayın Valim, 11 noktadan su analizi, 7 noktadan toprak analizi, 6 noktadan hava analizi yapıldığını; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının gerekli yetkilileri tarafından alındığını ifade ettiniz. Tabii, kamuoyu özellikle şunu çok net bilmek istiyor: Gerek içme sularında gerek toprakta yer altı sularına karışan bir siyanür veya diğer tehlikeli maddelerle herhangi bir irtibatlanma var mı? Ayrıca, bölgede bulunan dere yataklarında, balıklarda veya diğer canlılarda bir zarar görme söz konusu olmuş mudur? Ve belki de en önemlisi: Kazanın olduğu tarihten önceki su, hava, toprak değerleri ile kazadan sonraki günlük yapılan analizlerde tespit edilen değerler arasında anlamlı bir fark var mı yoksa rakamlar, aynı oranda ve aynı şekilde, olay öncesindeki gibi midir?

Son olarak da şunu sormak istiyorum: Bölgede sağlık kuruluşlarına yapılan başvurulara ve sağlık kuruluşları tarafından yapılan tespitlere göre gerek siyanürden gerek diğer tehlikeli maddelerden zarar görmüş herhangi bir vatandaşımız var mıdır? Bu noktada, yapılan şikâyet ve başvuruların sonuçları ne şekilde analiz edilmiştir? Bu konuyla ilgili bilgi verirseniz sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Buyurun Sayın Vekilim.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Valimize, çok değerli milletvekillerimize, ev sahibi AFAD Başkanlığına, çok değerli resmi kurumlara ve Erzincan’ımıza öncelikle geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum; bu süreçte gösterdikleri çaba elbette çok değerliydi.

Tabii ki bu fotoğraflarla, değerli, gencecik işçi kardeşlerimizi burada görmüş olmak ve mahallinde bu incelemeyi yapmış olmak bizi daha da derinden bir üzüntüye sevk etti, teknik incelemenin yanı sıra daha duygusallaştık işin doğrusu. Allah ailelerine sabır versin; Erzincan’a da büyük geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Şimdi, tabii, bu su, toprak ve hava analizleriyle ilgili ben de bir şey sormak isterim: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından alındığını ifade ettiğiniz bu su, toprak ve hava analizleri, bir kere, hangi tarihlerde alındı? Yani, düzenli olarak hâlâ devam ettiğini ifade ettiniz ama üzerinden üç ay geçmiş, bana analiz rakamları çok düşük geldi. Bir de hem tarihleri önemli, hangi tarihlerde alındıkları hem de buna bir havza olarak baktığımız zaman su örnekleri ve toprak örnekleri nerelerden alındı, bu da çok önemli. Yani, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı örneğin Devlet Su İşleriyle ortaklaşıp, bu havzayı baz olarak, belli noktalardan alıyor mu bu örnekleri? Çünkü bence hem bölgenin coğrafik ve jeolojik yapısı hem de havza bazlı bu örneklemelerin yapılması gerekiyor, yoksa “Hemen madenin içinden 11 tane örnek aldık, buna baktık, temiz...” Yakın süreçte hemen toprağı enfekte etmemiş olabilir, hemen suyu enfekte etmemiş olabilir; çok daha ileri noktalardan, 50-60 kilometre ileriden veya geriden su örnekleri alındığında belki farklı şeyler çıkacaktır. Dolayısıyla, diğer uzman kuruluşlarla ortaklaşarak ve sadece Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının laboratuvarı değil, bağımsız laboratuvarlardan da bu örneklemelerin alınarak sonuçların kamuoyuyla paylaşılmasının önemine burada vurgu yapmak istedim.

Tekrar geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Sayın Uz, buyurun.

RİDVAN UZ (Çanakkale) – Sayın Valim, öncelikle, misafirperverliğinize çok teşekkür ediyoruz.

Benim sormak istediğim birkaç husus var, bir tanesi şu: 16/4/2008’de ilk ÇED raporu veriliyor ve 2010’da altın üretiminin faaliyeti başlıyor. 2012’de bir “ÇED Olumlu” raporu veriliyor; yine, 17/5/2012’de SART tesisi ilavesi ve kapasite artırımı için bir ÇED raporu daha veriliyor. 24/12/2014’te yine bir kapasite artırımı, 34 milyondan 73 milyona çıkarılması; 7/10/2021’de yine bir kapasite artırımı, 53 milyondan çıkarılması üzerine bir “ÇED Olumlu” raporu veriliyor. Yığın lıç kapasitesinin 85,5 milyon tona yükseltilmesi kararı alınıyor. Fakat sormak istediğim şu: Bu 2021’in 10’uncu ayında yapılan incelemeden sonra yığınla ilgili verilen bu “ÇED Olumlu” raporunun hemen akabinde, 27 Mart

2022’de yani tam beş ay sonra burada yine bir kayma olmuş. Yani, şu ana kadar bilgi sahibi değildim; dün itibarıyla... Burada bir kayma daha önce de yaşanıyor; hemen akabinde, 21 Haziranda da bir boru patlaması sonucu ikinci bir vaka gerçekleşiyor. Yani, alan çok şaibeli ve “ÇED Olumlu” raporlarına rağmen birçok kaza “Geliyorum.” diye bağırması. Dolayısıyla, bununla ilgili daha net bir denetleme yapılamaz mıydı? Bunu sormak isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ATAY USLU – Evet, teşekkür ederiz.

Buyurun.

ALİ TEMÜR (Giresun) – Sayın Valim, ilginize, alakanıza çok teşekkür ediyoruz.

Ben, Sabırlı Deresi’ne akan yaklaşık 5 milyon metreküp liç malzemesini ve toprağı kaldırma çalışmalarının nasıl gittiğini sormak istiyorum; yeterli ekip, araç gereç çalışıyor mu?

Bir de çok ciddi bir müjde verdiniz, bulunamayan 5 kardeşimize yirmi gün içerisinde ulaşabileceğimizi ifade ettiniz; inşallah, bizim de temennimiz kısa sürede bulunmaları.

Bu çalışmalar arzu ettiğiniz şekilde gidiyor mu, çalışmaları etkileyen faktörler var mı diye sormak istiyorum ve hayatını kaybeden kardeşlerimize Allah’tan rahmet diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Evet, teşekkür ederiz.

Buyurun Şahin Bey.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, Sayın Valim, çok değerli milletvekili arkadaşlarımız, çok değerli Erzincan’daki kurum müdürleri ve bürokratlarımız; öncelikle, kaza sonrasında zamanında yapılmış olan büyük çalışmalarınızdan dolayı teşekkür ediyoruz. Erzincan’a, İliç’e de geçmiş olsun diyoruz; başımız sağ olsun.

Şimdi, Sayın Valim, acaba bu kaza öncesinde, sizin kurum ve müdürlüklerinize, madenle ilgili herhangi bir uyarı, bilgi, bildirim geldi mi? Yani çalışanlardan, çevreden oradaki, İliç ilçemizdeki maden ocağıyla ilgili herhangi bir uyarı, bir kaza olabileceğiyle ilgili herhangi bir bilgi, bildirim geldi mi kurumlarınıza?

Diğer konu da şu: Hava, su, toprak analizleri alındığını ve herhangi bir tehlike olmadığını belirttiniz; bunun analiz sonuçları yayınlandı mı? Ben görmedim için söylüyorum, yayınlandıysa bilmiyorum. Bir de hangi aralıklarla yapılıyor bu analizler mesela her gün mü? Bugüne kadar olan süre içerisinde devamlı yapılarak bunun kamuoyuyla paylaşılması bence kamuoyundaki kuşkuları da şüpheli görüşleri de azaltır diye düşünüyorum.

Diğer bir konu da şu: Anagold’un altında çalışan taşeron şirketler var, bunların durumu nedir? Yani, şimdi, sadece Anagold mu yoksa... Alt yüklenici taşeron şirketler de buradaki yükümlülükten ne kadar sorumlu? Bu konuda fazla bir bilgilendirme görülüyor.

Ayrıca, şirketin ve maden ocağının bundan sonraki genel süreci ne olacak? Bundan sonraki çalışması çalışmaması, kapatılması kapatılmaması gibi konularla ilgili şu anda bir öngörü, bir çalışma var mı veya en son araştırmalar sonucuna göre mi çıkacak? Bunları sormak istedim.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ATAY USLU – Teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Vekilim.

MESUT DOĞAN (Ankara) – Öncelikle, çalışmamız hayırlara vesile olsun inşallah.

Ben de bu ziyaret vesilesiyle hem Erzincan'a hem İliç'imize tekrar geçmiş olsun dileklerimizi iletiyorum.

Sayın Valim, sunumlarınızdan dolayı da teşekkür ediyorum.

Benim sadece bir rakam dikkatimi çekti, onu öğrenmek isterim. Cuma günü Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızı dinlerken taşeronlar da dâhil orada, maden ocağında kaç işçinin çalıştığını sormuştuk; bize verilen cevapta komple, taşeron firmaların çalışanları da dâhil 1.837 rakamı verilmişti ama sizin sunumunuzda 2.700 rakamını görmüş olduk. Ben bu farkın neden kaynaklandığını öğrenmek isterim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Teşekkür ediyorum.

Ahmet Bey, buyurun.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – Sayın Başkanım, çok çok teşekkür ediyorum.

Sayın Valim, öncelikli olarak, sunumunuz için sizlere çok teşekkür ediyorum.

İliç'imize, Erzincan'ımıza geçmiş olsun dileklerimi de iletmek istiyorum. Ahmet Çolakoğlu ben, AK Parti Zonguldak milletvekiliyim; aynı şekilde “Zonguldak” ili dediğimiz zaman, maden facialarında, gerçekten, bu durumu en fazla yaşayan illerden bir tanesiyiz.

Şimdi, Sayın Valim, aynı soruya benzer bir soru aslında: 2.700 çalışanımızın bu bölgede çalıştığını söylediniz sunumunuzda. Genelde ülkemizde “üç vardiya usulü” deriz bizler; eğer bu 2.700 personelimiz üç vardiya usulüne, yirmi dört saat esasına göre çalışıyorsa burada; eğer eşit bir dağılım yaparsak 900, 900, 900... Ama o anda, olayın gerçekleştiği saatlerde bu bölgede bu kadar personel var mıydı ya da daha önce alınan veriler sonucunda bu bölgede şirket tarafından bir personel azaltımına gidilmiş mi? O arazide çalışanlar izinli miymiş ya da başka bir bölgeye mi kaydırılmış, onu sormak istiyorum?

Bir de 2008-2009'da bu bölgede madencilik faaliyetleri başlamış. İnsan sağlığı anlamında o tarihten bu tarihe kadar sağlık kuruluşlarından bir veri var mı elimizde, insan sağlığını etkileyen olumsuz bir durum oluştu mu? O tarihten bu tarihe kadar bir istatistik bilgi var mı elimizde, bunu öğrenmek istiyorum?

Bir de aslında bunun da hem tarım hem hayvancılık için önemli bir bilgi olacağını düşünüyorum: “Erzincan'ın İliç ilçesi küçükbaş hayvancılıkta 3'üncü sırada olan bir ilçemiz.” demiştiniz. Bu faaliyetler başlamadan önce İliç 1'inci sırada mıydı ya da 5'inci sırada mıydı, bu konuda bir veri elimizde mevcut mu?

Ben tekrar sunumunuz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Teşekkür ederiz.

Buyurun Ayten Hanım.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Sayın Valiye sunumu için teşekkür ederim. Burada bulunan ilgili kurumların da emeğine, yüreğine sağlık.

Ben de 9 canımızın ailesine bir kez daha sabır diliyorum; rahmet diliyorum kendilerine.

Ben Sayın Valiye -biz ilgili bütün Bakanlıklara da sorduk ama kendisine buranın birebir sorumlu Valisi olarak- şunu sormak istiyorum: Yani, pek çok ÇED raporu var, ÇED raporları verildi; daha önce bir facia yaşandı, para cezası kesilerek işletme tekrar açıldı, faaliyete devam etti. Ondan sonra, çok yakın bir zamanda, hatta akmanın çok yakın bir zaman öncesinde de yine Metalürji Uzmanı Yüksek Mühendis Cemalettin Küçük orada bir açıklama yaptı ve burada mutlaka yıkım olacağını, mutlaka akma olacağını kesin söyleyenlerden birisi ki pek çok kişi, ekoloji grupları, dernekleri ve yazarları söyledi; “Burada bir çökme meydana gelecek, burada bir facia yaşanacak.” diye bas bas bağırdılar

kamuoyunda. Siz Vali olarak bu çağrılar karşısında gerekli incelemeleri talep ettiniz mi, bu konuda neler yaptınız? Ve bunlara rağmen ÇED raporları olumlu verilince buna ilişkin bir görüş beyan ettiniz mi? Vali olarak bir girişiminiz oldu mu, onu sormak isterim?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ATAY USLU – Tunceli Milletvekilimize teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Vekilim.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) – Sayın Valim, öncelikle ben de gerçekten bu güzel ev sahipliğiniz için teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

Aslında, soruların tekrarı gibi oluyor ama bundan önce ilgilileri dinlediğimizde edindiğimiz itiba şu: Bu felaket göz göre göre gelmiş. Bu manada size ister alandan olsun ister yetkililerden olsun ister vatandaştan olsun hiçbir şikâyet gelmedi mi? Yani, bu konuda size “Ya, burada böyle bir şey olabilir.” diye bir şikâyetle bulunan olmadı mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Müzeyyen Hanım’ın çok kısa bir sözü var, ondan sonra da Valimize verelim sözü.

Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet yani çok kısa olarak...

Sayın Valim, geçen hafta Ankara’da bir taksiye bindim, şoför tesadüfen İliçli çıktı; İliçli, 70 yaşlarında bir beyefendi. Dedi ki: “Ben her yıl İliç’e gider bulgur kaynatırdım ve o bulgurun başına da mutlaka ya çocukları bırakırdım ya da bir bekçi tutardım ki serçeler gelip o bulgurları yemesinler. Artık İliç’te, köyümde maalesef hiçbir serçe gelip o bulgurlara konmuyor.” Dolayısıyla, serçe nüfusunun yok olduğunu ifade etti. Hayvancılıkta da özellikle küçükbaş hayvancılığın tükenme noktasında olduğunu ifade etti.

Benim sorum şu: İliç madeni açılmadan önce ve açıldıktan sonraki hayvancılık ve tarımla ilgili herhangi bir istatistiki çalışma yapıldı mı? Yani önceki durum nedir ve şu anda gerçekten böyle bir azalma yaşandı mı, bunu araştırdınız mı? Bunu soracaktım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Tabii, soruları hem Valimiz yanıtlayacak hem de bilim insanları var; sürecin içerisinde onlarla da konuşacağız. Sözü en son da Erzincan milletvekillerimize vereceğiz.

Buyurun Sayın Vekilim.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Değerli Valim, değerli bürokrat kardeşlerimiz, değerli milletvekillerim; benim Valime sorum şu şekilde olacak: Biraz önce paylaşmış olduğunuz bilgilerden hareketle, 14.28’de kaza meydana geliyor, 15.30’da alana intikal ediyorsunuz ve 16.49 itibarıyla 400 kişilik bir ekiple arama kurtarma faaliyetleri başlıyor. Bütün bunlar yapılırken Anagold şirketinin bir acil durum eylem planı söz konusu muydu yoksa siz hemen duruma vaziyet mi ettiniz? Yani orada bütün faaliyetleri tekrar tanzim etme, arama kurtarma operasyonunu yönetme, oradaki işçi tahliyesi ve benzer meselelerle ilgili duruma siz mi vaziyet ettiniz, merak ediyorum?

Bir diğer merak ettiğim şeyden ziyade bir hatırlatma: Özellikle, sunumunuzda “adli işlemler süreci” diye bir görsel paylaşıyorsunuz; bu görsel hakikaten insanın içini parçalıyor. Elbette sorumlu olan insanların adli mercilere hesap vermesi çok önemli ama burada, olayın bütün boyutlarını ortaya çıkarmak üzere bir Araştırma Komisyonu kuruldu. Bütün suçlular şu resimdeki insanlarmış gibi bir itiba oluşuyor Valim, onun belki önüne geçmek gerekir diye bir hatırlatma yapmak istedim.

BAŞKAN ATAY USLU – Evet, teşekkür ederiz.

MERVAN GÜL (Siirt) – Sayın Valim, kıymetli hazırun; önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Özellikle Erzincan'ımızın başı sağ olsun. Allahutaala ülkemize bir daha böyle, bu tür kazaları yaşatmasın.

Ben AK PARTİ Siirt Milletvekiliyim. 17 Kasım 2016'da biz de Siirt'in Şirvan maden köyünde yine aynı, böyle bir kaza yaşadık; 16 kardeşimiz şehit oldu, mekânları cennet olsun. Yani, bu demek değil ki kazalar bir daha yaşanmayacak. Yaklaşık altı ay önce yine aynı ocağımızda, bu sefer yerin altında, tahkimattan hemen 1 metre sonra yine bir akma oldu ve orada da 3 kardeşimiz vefat etti; onların da mekânları cennet olsun. Yani, bu demek değildir ki bundan sonra da kaza yaşanmayacak; elbette olacak. Tabii ki bütün hedef, bütün amaç bundan sonra bu tür kazaları en aza indirebilmektir ve olmamasıdır yani bizim bütün temennimiz odur.

Benim Sayın Valime özellikle birinci sorum şu: Kazadan önce böyle bir duyum alabildiniz mi? “Böyle bir tehlike var.” diye herhangi bir şey size geldi mi?

Diğer bir sorum: 2010'dan bu yana özellikle bu kanser vakalarıyla ilgili herhangi bir envanter veya bir kıyaslama var mı, bir oranlama var mı? Yani, elbette kanser vakaları olacak yani Siirt'e veya Antalya'ya da gitsen var ama böyle bir artış söz konusu mu? Özellikle, dün akşam buraya geldikten sonra, sabahleyin ben biraz dışarı çıktım ve bazı insanlarla böyle hasbihâl yaptım; vatandaşlarımız özellikle bunu söylüyor: “Fırat'ta balıklar ölüyor.” Bunun gerçeklik payı var mıdır veya kuşlarda veya diğer hayvanlarda böyle bir ölüm var mıdır? Çünkü kamuoyunda -yani, vatandaşın söylediğini ben burada söylüyorum- bu algılar da gerçekten önemli. Özellikle olay esnasındaki çalışmalarınız, özellikle krizi yönetmeniz nedeniyle size, AFAD'a ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarımıza da teşekkür ediyorum; gerçekten güzel bir yönetim sergilediniz, bunun için de teşekkür ediyorum ancak böyle bir ölüm, böyle bir vaka var mıdır? İşte, kamuoyunda böyle bir şey var yani kulağıma gelen buydu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Teşekkür ederiz.

Buyurun Süleyman Bey.

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok Değerli Başkanım, Komisyonumuzun üyesi değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Valim, Sayın Belediye Başkanım, kamu kurum ve kuruluşlarının çok değerli bürokratları; hepinizi sevgi, saygı, hürmet ve muhabbetle selamlıyorum; hoş geldiniz.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; sizi Erzincan'da ağırlamaktan mutluluk duyduğumu ifade ediyorum.

Gerçekten, bu kaza Erzincan'ı çok üzdü. Öncelikle, Erzincan'ımıza geçmiş olsun diyorum ve bu kazada kaybettiğimiz arkadaşlarımızın yakınlarına tekrar başsağlığı diliyorum. İnşallah, kalanları da çok kısa bir zamanda -Valimizin müjdesini de aldık- toprak altından çıkaracağız.

Sunum için Sayın Valime teşekkür ediyorum. Gerçekten, kaza olur olmaz -13 Şubat Erzincan'ın Kurtuluş Günü'nde olmuştu bu kaza- Sayın Valimiz oraya hareket etti ve biz gittiğimiz zaman da Valimizin tam bir kriz yönetiminin başında olduğunu ve diğer arkadaşlarla birlikte kriz yönetimine müdahil olduğunu gördük; bunun için, öncelikle, Sayın Valimiz Başkanlığında Erzincan'daki bürokratlarımıza çok teşekkür ediyorum. Ayrıca, hemen akabinde İçişleri Bakanımız, ekibi; Enerji Bakanımız, ekibi; Çevre Bakan Yardımcısı, ekibi; Çalışma Bakanımız, ekibi ve AFAD da oraya intikal etti. Evet, devleti orada gördük; İliç'teki kazadan sonra hemen, daha 6'ncı saatten itibaren devleti orada görmekten mutlu olduğumuzu söylemek istiyorum.

Evet, bu kazayı biz Erzincan milletvekilleri olarak çok üzülerken takip ediyoruz ama inşallah, böyle bir kaza daha olmasın diye bir Komisyon kuruldu, bu Komisyonumuz da çalışmalarına çok hızlı bir şekilde başladı; Komisyonumuza da çok teşekkür ediyorum. Hakikaten, Başkanımızın da çok vurguladığı gibi “önce insan, önce çevre; sonra madencilik” şiarıyla yaptığımız bu çalışmaların, inşallah, ülkemize, Erzincan’ımıza, İliç’imize hayırlar getirmesini diliyorum ve bu çalışmalarda hepimize başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ben de bir soru sorabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN ATAY USLU – Buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Tabii, herkes teşekkür etti, ben de hem Sayın Valime hem AFAD’a ev sahipliği için teşekkür etmek istedim; sunum için de çok teşekkür ederim.

Tabii, bu olayın yaşanmasından hepimiz büyük üzüntü duyduk. Ben de bu vesileyle, vefat edenlere Allah’tan rahmet, ailelerine ve hepimize de başsağlığı diliyorum. Umarım, temennimiz, tekrar böyle hadiselerin yaşanmaması; hepimiz aslında bu saatten sonra bunun için mesai harcıyoruz ve çabalıyoruz.

Tabii, olayın çok boyutu var; hem öncesinde yapılması gerekenler, olması gerekenler hem de süreçten sonra, kaza meydana geldikten sonra yapılması gerekenler ve bundan sonra ne yapılacak, bunlar var. Tabii, birçok birimi dinledik -çevre, enerji, iş sağlığı, işçi sağlığı, iş güvenliği, işin hukuki boyutu- ama sizin belki de göreviniz, bulunduğunuz konum itibarıyla, devletin bir temsilcisi olarak bunların hepsiyle ilgilenmek, koordine etmek. Bugünden itibaren tekrarının yaşanmaması için; olayın meydana gelmesinde ihmal, eksiklik ya da boşluk varsa bunları telafi etmek ya da düzeltmek için doğru tespit yapmamız lazım. Aynı zamanda da belki hepsinden önemlisi “önce insan, önce çevre” diyerek vurguladığımız canlı yaşamına bu kazaların verdiği olumsuz etki. Dolayısıyla, bu saatten sonra hem bu konuya bütün imkânlarıyla devletin seferber olması ve bu konunun aydınlığa kavuşturulması ve tekrarının olmaması için verdiğimiz çaba çok önemli; insanların hepsinin, vatandaşımızın beklentisi bu ama bir vahim durum var ki hepimiz aslında sorularımızda buna ortak değindik; bu da şu: Bu durum çevreye, insana, doğaya ne kadar zarar verdi? Bunu nasıl önleyebiliriz? Dolayısıyla, hepimizin böyle bir sorumluluğu var. İstirhamımız şu; endişemiz, hepimizin günlerce satır aralarındaki endişesi şu: Bu etkiyi doğru analiz ediyor muyuz, bu numuneleri periyodik olarak alıyor muyuz? Bazıları anında, bazıları zaman geçtikçe, belki yıllar sonra ortaya çıkabilecek. Bu kafalardaki soru işaretini ve endişeyi ki biraz da halk arasında, değerli vekilimin ifade ettiği gibi, yayılmış... Belki de bir komplo teorisi, bilmiyoruz ama çok ciddiyetle yaklaşılması gereken, ön yargıyla yaklaşılmaması gereken bir husus. Dolayısıyla, şu ana kadarki hâliyle bu konuda neler yapılıyor? Belki bunu bundan sonra daha sık kamuoyuyla paylaşmak da hem endişeyi giderir hem de yapılacak her şeyin daha fazla yapılmasına sebep olur.

Bir çok husus vardı aslında bununla ilgili, bu konuyla ilgili konuşulacak ama burada, teknik olarak bilen kişisi değil ama koordine eden birisi olarak size sormak istiyorum: Koordinasyon var mıydı? Çünkü hepimizin kafasında “Sanki bir boşluk var, sanki kurumlar arasında etkili iletişim olamadı.” gibi bir endişe var, bir soru işareti var. Siz olayın ilk anından itibaren olay mahallinde olan birisi olarak, kurumlar arasında, böyle bir olağanüstü hadise esnasında bir koordinasyon boşluğu gördünüz mü? Bu koordinasyona ilişkin ne söyleyebilirsiniz?

Tekrar çok teşekkür ediyorum katkılarınız için, bilgileriniz için.

BAŞKAN ATAY USLU – Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) – Sayın Başkanım, kamuda, bürokraside uzun yıllar yaptığınız çalışmalar sonucu şu anda da İliç Araştırma Komisyonu Başkanımız, Antalya Milletvekilimiz Atay Uslu olarak sizi ve Parlamentoda grubu bulunan partilerimizden 22 arkadaşımızı can Erzincan’da ağırlamaktan mutluluk duyuyoruz. Keşke böyle bir vesileyle değil de daha farklı bir ortamda can Erzincan’ın tarihî, kültürel, gastronomi açısından da o değerlerini, inşallah, ileride bir gün size anlatırız.

Sayın Başkanım, Araştırma Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok sevgili Valim, çok değerli can Erzincan’ımıza güç katan, bürokrasinin her kademesinde görev alan, devletimizin çok değerli genel müdürleri, bürokratları, il müdürleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

13 Şubat 2024 tarihi can Erzincan için son derece önemli bir gündü, can Erzincan’ımızın düşman işgalinden kurtuluş günüydü. O gün Erzincan Valimiz can Erzincan’a değer katanlarla ilgili gerçekten muhteşem bir program hazırlamıştı; adı “Vefa Programı”ydı, önemliydi; can Erzincan’da bürokraside görev yapmış, bakanlıkta görev yapmış, sanatta görev yapmış, kültürde görev yapmış olanlarla yapılacak, can Erzincan’ın tanıtımına önemli katkısı olan bir programdı. Sayın Valim, inşallah onu ileride can Erzincan için hep beraber yaparız.

O gün, tam saat 14.28’de Erzincan’da böylesine bir haberi alır almaz hep birlikte, sayın milletvekilimizle, Sayın Valimizle, bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla İliç’e hareket ettik. İliç maden sahasındaki bu göç haberini ve 9 canımıza ulaşamadığımızı öğrendik. O ortamda sosyal medyada önemli açıklamalar vardı; 150 kişi, 200 kişi, 300 kişi... Derhâl, bir muhalefet partisi milletvekili olarak, sorumluluğumun bilinci içerisinde doğrunun peşinde koştum, yanlışların peşinde koşmadım ve derhâl açıklama yaparak 9 canımızın siyanürlü toprak altında kaldığı, diğer hiçbir olaya kimsenin rağbet göstermemesiyle ilgili olarak kamuoyunu doğru bilgilendirmeye özen gösterdim. Bütün imkânlar oradaydı, AFAD oradaydı, kamu kurum ve kuruluşları oradaydı; devletimizle onur ve gurur duydum ancak 10 milyon metreküplük -siz de gördünüz- bir toprak kitlesiyle karşı karşıyaydık; 9 canımıza ulaşmaya çalıştık ama ulaşamadık. Bugün geldiğimiz nokta: 4 canımıza ulaştık, 5 canımız hâlâ toprak altında. Allah’ım ne verirse hayırlısını versin; Allah’ım ölümün de hepimize, inşallah, hayırlısını versin.

Erzincan’ımızın yaşadığı bu facia bütün Türkiye’de büyük üzüntü yaşattı. Hiçbir siyasi parti farkı gözetmeden bütün yurttaşlarımız beni aradılar. Meclis Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş’a, profesör hocamıza huzurunuzda teşekkür ediyorum; ulaştım, bir araştırma komisyonu kurulması gerektiğini ifade ettim ve AK PARTİ Grubu, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu, DEM PARTİ Grubu, Cumhuriyet Halk Partimizin Grubu, İYİ Parti Grubu, Saadet Partisi Grubu, diğer siyasi parti grupları hep birlikte, yirmi iki sene sonra ilk defa, Parlamentoda, bütün siyasi partilerimizin katılımıyla böylesine değerli bir Araştırma Komisyonu kuruldu. Bu Araştırma Komisyonunda da yirmi iki yıldan beri ilk defa bir Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili, bir muhalefet partisi milletvekili olarak, Sayın Başkanımız, Çok Değerli Başkanımız Atay Uslu Bey ve diğer Grup Başkan Vekillerinin onayıyla yer aldım; dolayısıyla, sorumluluğumuz son derece büyük. Türkiye Büyük Millet Meclisimiz bu faciayı hiçbir parti farkı gözetmeden sahiplendi; bu, bizim için değerli ve son derece önemlidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi İliç Araştırma Komisyonunda kararlı, verimli ve de uyumlu bir çalışma yapıyoruz.

Maden faciasıyla direkt ilgisi olan 3 Bakanlık dinledik; aynı zamanda, Devlet Su İşlerini dinledik, dün AFAD yetkililerini dinledik. Biz, tabii, Türkiye Büyük Millet Meclisimiz adına denetim yetkisini kullanarak aynı zamanda da sorunlara çözüm önerilerimiz ne olabilir, bunların üzerinde inşallah,, detaylı bir şekilde duracağız. Hep birlikte çok hassasiyetle çalışacağız; inşallah, vicdanları tatmin eden bir araştırma raporumuzu Türkiye Büyük Millet Meclisine sunacağız; Sayın Başkanımız uygun görürse siyasi parti Genel Başkanlarımıza da bu raporu aynı şekilde sunacağız.

Biz Araştırma Komisyonu olarak bu meseleye siyasi açıdan bakmıyoruz, biz bu meseleye vicdani açıdan bakıyoruz. Hiç kimse “Maden çıkarılmasın, yer altı zenginliklerimiz yok olsun.” asla demiyoruz, hiç kimse “Madenlerimiz heba edilsin.” demiyor ama hiçbir şey de insan hayatından, doğadan ve çevreden de asla ve asla kıymetli değildir. Bu madeni, çevreye zarar vermeden, insan hayatına önem vererek, millî menfaatlerimize uygun bir şekilde nasıl çıkarırız? Bu sorunun cevaplarını, inşallah, hep beraber arıyoruz. Bu kazalar Almanya’da, Fransa’da, İngiltere’de olmuyor da benim cennet vatanımda neden oluyor? Bu soruların cevaplarını inşallah bu Komisyonumuz bulacak. Neyimiz eksik? Denetim mi eksik, yönetim mi eksik, donanım mı eksik, bu konuda bilgimiz mi eksik? Bunları inşallah detaylı bir şekilde araştıracağız; bütün eksiklerimizi hocalarımızın da önderliğinde, üniversitelerimizin de önderliğinde, bilim adamlarının da önderliğinde kalıcı bir rapor hâline getireceğiz ve Türkiye’de bundan sonra, inşallah, maden faciaları olmaması için çalışacağız. Ancak bu maden faciasının -Sayın Bakanım arz ettim biraz önce- olmamasını istiyorsak bu facianın sorumlularının da ortaya çıkmasının önemle üzerinde durmanızı rica ediyorum. “Yapanın yanına kâr kalır.” mantığını asla kabul etmem, söz konusu bile değil. Vicdan önemli ama o 9 canımızın annesinin, babasının, onların çektiği acıyı da Komisyonumuzun takdirine sunuyorum.

Değerli Valim, bu acı hadiseyi bütün açılarıyla ortaya koydunuz. Özellikle, Sayın Valim, adli, idari gelişmeleri; sosyal ve ekonomik boyutlarını detaylı bir şekilde anlattınız. Olayın başından beri bir aydınlatma platformu kurdunuz; objektif bir şekilde gelen basın mensuplarımıza, çeşitli siyasi partilerimizden gelen milletvekillerimize detaylı bilgileri verdiniz.

Sayın Atay Uslu Başkanım, amacımız, önleyici madencilik; amacımız, öyle bir şey yapalım ki tarihe not düşelim, öyle bir şey yapalım ki Türkiye Büyük Millet Meclisi İliç Araştırma Komisyonunun verdiği kararlar madencilikte bir ders olsun ve inşallah da bundan sonra böylesine kazalar olmasın.

Ben, Erzincan Valimizin şahsında bütün kamu kurum ve kuruluşlarına, özellikle askerî personelimize, özellikle emniyet personelimize, özellikle AFAD’a gerçekten ayrı ayrı teşekkür ediyorum; Enerji Bakanlığımızın elemanlarına, kadrolarına çok teşekkür ediyorum; Sağlık Bakanlığımıza kocaman kocaman teşekkür ediyorum. Bir teşekkürüm de İl Müftülüğümüze; İl Müftülüğümüz de çok duyarlı bir şekilde çalışmalar yaptı, İl Müftülüğümüzün yaptığı çalışmalar da gerçekten son derece değerlidir.

Can Erzincan’da böylesine kederli bir günde, Sayın Başkanım, sizinle ve 22 milletvekili arkadaşımızla beraber olmaktan mutluyum. İnşallah can Erzincan’ımıza daha hayırlı, daha bereketli, daha güzel günlerde sizleri bekleriz efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ATAY USLU – Teşekkür ederiz.

Biz de tabii, burada, fedakâr bir şekilde çalışan kamu görevlilerini tek tek sayamıyoruz ama hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyoruz sizin nezdinizde Sayın Valim.

Sayın Valim, sorular var, değerlendirmeler var.

Buyurun.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Ben, öncelikle, sunumumuzda geçen “adli işlemler”le ilgili şunu söylemek istiyorum; hayat tarzı olarak şöyle bir hayat tarzını benimsediğimizi bilmenizi isterim: Empati yeteneğini çok kullandığınızı düşünüyorum ama bu sunumda, bakmamıza rağmen, orayı görememişiz. Ben, öncelikle, uyardığımız için çok teşekkür ederim. Siz dedikten sonra da hakikaten çok üzüldüğümü bilmenizi isterim; orada o fotoğrafın olmaması gerekiyordu. Teşekkür ediyorum Değerli Vekilim.

İkincisi: Bu kaza meydana geldiğinde bizim burada altı veya yedi aylık bir Valilik sürecimiz vardı. Elbette, Erzincan’ı tanımak adına Erzincan’la ilgili her yere gitmeye gayret ettik.

Vekillerimizin sorularına geçmeden önce, Başkanım, eğer uygun görürseniz, burada bilim adamlarımız var... Biz bu sunumu şöyle tasarlamıştık: Biz koordinasyonla ilgili bir sunum yapalım. Havadan, sudan, topraktan olan bütün ölçümler hangi günler yapıldı, nerelerden alındı; İliç'teki sunum sırasında bilim adamlarımız güzel bir şekilde Komisyonumuza izah etsin yani orada da bir hazırlık var.

BAŞKAN ATAY USLU – Olur, olur Sayın Valim. Zaten iki gün beraberiz, bu sorulara iki gün içerisinde de cevap verilir.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Ben onun için o detaylara girmedim ama müsaadeniz olursa birkaç arkadaşla söz vermek isterim, kendi arkadaşlarıma.

Birincisi: Bu olay olmadan önce bize herhangi bir şikâyet veya uyarı gelmedi. “Burada böyle bir sıkıntı var, yarıklar var; çökme olabilir, kayma olabilir.” gibi bizim hem ilçedeki hem ildeki resmi birimlerimize herhangi bir şikâyet gelmedi.

Bir vekilimizin sorduğu soruya cevap vermek isterim, kusura bakmayın: Şimdi, 2007 yılında İliç'teki küçükbaş hayvan sayımız 58 bin, şu andaki hayvan sayımız 62 bin. O gün İliç, küçükbaş hayvan sıralamasında 3'üncü sırada olan bir ilçemiz; bunu da bilmenizi isterim.

Bir soru -onu biz de merak ettik- şu: “Ya, bu Anagold burada 2010-2013 yılından itibaren madencilik yapıyor. Acaba buradaki insanlarımızda kanser veya herhangi bir şey oldu mu?” Bununla ilgili, müsaadeniz olursa, Sağlık Müdürlüğümüz Cihan Bey'in elinde bir veri var, Sağlık Müdürlüğümüz onları Komisyonumuza arz etsin.

BAŞKAN ATAY USLU – Buyurun.

ERZİNCAN İL SAĞLIK MÜDÜRÜ DR. CİHAN TEKİN – Efendim, ben de iki yıldır burada görev yapıyorum. Sayın Valimizin talimatıyla birlikte facia sonrası gerekli araştırmaları yaptık; sadece İliç değil, tüm ilçelerle ilgili verilerimizi de çıkardık; Sayın Valimize de durumu arz ettik, ben sizlere de arz etmek isterim efendim. Sağlık Bakanlığının resmi verilerine göre Türkiye'de kanser ortalaması her yıl eklenen yani prevalans dediğimiz yeni kanser vakalarının ortalaması yüzde 0,27 iken yani binde 2,7 iken Erzincan'ın ortalamasına baktığımızda yüzde 0,168 yani binde 1,68.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Efendim yani kanser olmak istemeyenler Erzincan'a gelebilir; bu, onu gösteriyor; öyle bir sonuç var.

ERZİNCAN İL SAĞLIK MÜDÜRÜ DR. CİHAN TEKİN – Efendim, Türkiye ortalamasının neredeyse yarısındayız.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Tekrarlar mısınız?

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Tekrar eder misiniz rakamları?

ERZİNCAN İL SAĞLIK MÜDÜRÜ DR. CİHAN TEKİN – Tabii ki efendim.

Türkiye ortalaması yüzde 0,277 iken Erzincan'ın ortalaması yüzde 0,168; neredeyse yüzde 50 oranında daha düşük diyebiliriz.

Yine, İliç'e ait kanser vakalarını tek tek çıkarıp Sayın Valimize de arz etmiştik efendim. 2013'ten itibaren aktif kanser kayıtlılığı Türkiye'de tutuluyor; o tarihten sonra, İliç içerisinde beklediğimiz ortalama nüfusa göre binde 2 oranında kanser vakası beklenir. Buna göre, en son, 2020 yılı içerisinde ortalama yıllık 20 kanser vakası beklenirken 11 yeni kanser vakasına rastlanmış. Az önce Sayın Vekilimizin de dediği gibi yani kanser öyle ya da böyle hayatımızda bir şekilde var çevresel faktörler, farklı faktörler nedeniyle. Her toplumda yıllık, tüm dünyada da olduğu gibi, binde 2 oranında bir kanser vakası beklentisi vardır; bu anlamda baktığımızda da İliç'te en son 2020 yılı içerisinde 20 kanser vakası beklenirken 10 bin nüfus, binde 2 olarak değerlendirmek lazım; baktığınızda, 11 vakaya rastlanmış; o anlamda, baktığınızda, Allah'a çok şükür...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hastalananlar tedavi olmak için şehir dışına çıkıyor, yerleşiyor olabilirler mi acaba?

ERZİNCAN İL SAĞLIK MÜDÜRÜ DR. CİHAN TEKİN – Efendim, şöyle: Aktif kanser kayıtçılığı nüfus esası olarak alınıyor. Nüfusa nerede kayıtlıysa o ile ait olarak yazıldığı için bunlar net verilerdir efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani, Türkiye’nin bir başka yerinde İliç nüfusuna kayıtlı olan bir kişi kanser olursa o, İliç’in istatistiklerine mi kayıt ediliyor?

ERZİNCAN İL SAĞLIK MÜDÜRÜ DR. CİHAN TEKİN – Efendim, İliç’e kayıtlıysa nüfus istatistiğe yani TÜİK’e göre İliç’e kaydediliyor. Hani, kendi nüfusu dışında, İliçli olup da başka yerdeki bir kanser vakası -eğer İliç kaydındaysa- TÜİK’e göre oraya yazılıyor. Buna rağmen Türkiye ortalamasının çok altında, yıllık beklenen kanser vaka sayısının da yine altında seyrettiğimizi buradan rahatlıkla ifade edebilirim efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman önce İliç’te yaşayanların nüfusunun nereye kayıtlı olduğunu inceleyip sonra oradan mı sağlıklı bir parametre alınıyor?

ERZİNCAN İL SAĞLIK MÜDÜRÜ DR. CİHAN TEKİN – Efendim, şöyle: Teşhis konulduğu andan itibaren Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi üzerinden biz verileri Bakanlıkla paylaşıyoruz, onlar da ilde Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi’ne göre vakaları o ile ya da ilçelere işliyorlar efendim; doğrudur.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – İliç’te sağlık sorunu sadece kanser mi yani başka bir sağlık sorunu yok mu?

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Şimdi, bunu ilçede de araştırdık...

BAŞKAN ATAY USLU – Tabii, bu rakamları aldık; bundan sonra da izlenmeye devam edilecek demektir bu. Bence burada rakamları aldıktan sonra...

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Değerli Başkanım, devam edebilir miyim?

BAŞKAN ATAY USLU – Tabii, tabii.

Teşekkür ederiz. Bu bilgileri biz ilk defa paylaşıyoruz, bunları da kayda geçelim. Bundan sonra da bu süreç mutlaka izlenmesi gereken bir süreç, netice itibarıyla.

Buyurun Sayın Valim, devam edebiliriz.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Sayın Vekilim, buyurun.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) – Bu siyanür kanser hariç başka bir hastalığa da sebep oluyor mu? Sadece kanser üzerine odaklanılıyor da, bu manada bir çalışma...

ERZİNCAN İL SAĞLIK MÜDÜRÜ DR. CİHAN TEKİN – Efendim, yok, kanser vakasıyla ilgili soru geldiği için bunu cevaplama ihtiyacı hissettik. Efendim, siyanür, baktığınızda, doğada bulunan bir madde yani normalde bademde, kirazda, brokolide, patatesten, mısırdan var olan bir madde. Ağız yoluyla alındığı zaman 10 miligramın üzerinde öldürücü etki gösterir; 2 miligramın üzerinde de baş ağrısı, mide bulantısı, halsizlik, yorgunluk, solunum güçlüğü gibi problemlere sebep olur. Şimdi, biz mevcut ölçümlerimize baktığımızda 0,01 oranında bir siyanür tespit edilmiş ki madende kullanılan oran da budur; aslında binde 1 oranında seyreltilmiş olarak kullanılan bir siyanür. Ortam ölçümlerinde, yapılan analizlerin değerlendirmesinde -Ankara GATA’dan toksikoloji hocalarımız da geldi, bunları onlarla da tartıştık- aslında toksik bir etkinin olmadığı; yine, her ihtimale karşı vardiya bir çalışma sistemine geçtiğimiz... Ve efendim, siyanür öyle bir madde ki doğada çok çabuk kaybolabiliyor; dolayısıyla, siyanürün bizim aldığımız gıdalarda da, Türk Gıda Kodeksi’ne göre meyve sularının içerisinde de 0,02 oranında var olduğunu biliyoruz, kullanılan meyve sularının cinsine ve çeşitliliğine göre siyanür

içerdiğini de biliyoruz. Dolayısıyla, hem ortam ölçümlerinde hem de genel anlamda siyanürle ilgili şu ana kadar herhangi bir bildirim olmadı. Sadece, altı ay önce yani maden kazasından önce tek bir bildirim oldu; o da tedbir, kontrol amaçlı -herhâlde siyanür havuzundan yüzüne bir sıçrama olmuş- gelen bir bildirim; onun dışında, doğrudan siyanürle etkili herhangi bir bildirim, herhangi bir hastalık ya da herhangi bir teşhis şu ana kadar gelmiş durumda değil.

Siyanürün kısa vadeli, hızlı etkisi olur. Biliyorsunuz, Hitler'in hanımının kullanmasından sonra popüler olmuş ve genelde "suicide" amaçlı yani intihar amaçlı kullanılan bir ilaç. Onun dışında, birçok sanayi kısmında da siyanür kullanılıyor ancak vardiyalı çalışma sisteminde ya da açık havadan çıkıp, ortamdan uzaklaşıp bir iki saat derin nefis alındığında çok çabuk metabolize olan ve vücutta birikmeyen bir madde yani toksik etki gösterecekse anlık olarak gösteriyor, anlık olarak da kayboluyor. Yani, uzun vadede bir kanser ortaya çıkarmasından ziyade akut etkilerini daha çok bekliyoruz efendim.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) – Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN ATAY USLU – Teşekkür ederiz.

Evet, Sayın Valim, devam edelim.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Değerli Vekilimiz rakamlarla ilgili söyledi. Şimdi, bir Anagold'un kendi çalıştırdığı kişiler var, altta taşeronları var bir de İliç'te hizmet satın alarak çalıştırdığı kişiler var, hem makineler var hem de kişiler var. Biz bu rakamları Anagold'dan aldık, onların bu verilerine göre... Bazı arkadaşlarımız, bu hizmet alımında çalışanları geçici süreli çalıştıkları için almadıklarından bu rakamlarda böyle bir oynama olabilir. Biz bu veriyi Anagold firmasının bizzat kendisinden aldık, bunu da böylece ifade etmiş olayım.

Bu siyanürle ilgili, medyanın bilgilendirilmesiyle ilgili şöyle bir şeyi müsaadenizle heyete sunmak isterim: Biz, bu kurtarma çalışmaları yapılırken, oradaki hocalarımız bütün çalışmaları yaptıktan sonra medya kuruluşlarını oraya davet ettik; çalışmaların olduğu yerde -o hocalarımızdan birisi de burada, Doçent Doktor Çağrı Bey- hocalarımız burada yapılan bütün çalışmaları, havadan, sudan, topraktan, nerelerden nasıl ölçümler alındığını hatta Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının seyyar ölçüm aracının önünde, bütün medya mensuplarına doğru bir şekilde aktardılar.

Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; bizler kamu görevi yapıyoruz; bugün buradayız, yarın başka bir ildeyiz veya merkezdeyiz ama bu tip şeylerin mutlaka ortaya çıkarılması gerekiyor yani bizlerin kamuda gerçekten bir hatası, kusuru varsa mutlaka üzerine gidilmesi gerekiyor ama bu siyanür olayı speküle edildikten sonra -altını çizerek söylüyorum- hem bizim Kemaliye'de turizmde, rezervasyonlarda bir iptal hem de peynir ve bal satışlarında çok ciddi bir azalma oldu. Bu olayları takip ederken, benim istirhamım, varsa gerçekten ortaya koyalım. Biz ilk günden itibaren orada hiçbir medya kuruluşuna bir ötekileştirme yapmadan, ayırt etmeden bilim adamlarının söylediği her şeyi -arkadaşlar, bilim adamlarımız burada istediğiniz soruları sorabilirsiniz- aktardık. Bütün medya mensupları bilim adamlarımıza gerekli soruları sordular ve bunların cevaplarını alarak kamuoyuna aktardılar. Bunları yaparken bu hassasiyeti de takdirlerinize sunuyorum.

Bakanlık bürokratlarımız İliç'te bekliyorlar; diğer bütün konularla ilgili -ölçümler, ÇED raporları, 2021, 2022'yle ilgili- soruları, eğer uygun görürseniz, onların bilgi ve belgeler dâhilinde sunmaları çok daha doğru olur.

Biz oraya gittiğimizde -şunu söylemek belki doğru olmayabilir ama- krizin şokunu yaşıyordu firma. Orada devlet olarak hemen otoriteyi sağladık, yetkili kişileri çağırdık, alandaki bütün işçilerimizin sayılarını istedik, kimlere ulaşıp ulaşılmadığını çok ciddi anlamda kısa sürede tespit ettik. Kurumlar arasında, birimler arasında ben herhangi bir uyumsuzluk görmedim, arkadaşlarımızın çok olağanüstü çalıştıklarını gördüm fakat şöyle bir durum var: 2022 yılında yaşanan olaydan dolayı zaten insanlarda ve kamuoyunda bir ön yargı oluşmuş yani bu da var, bunu da bu ön yargıyı da kabul etmemiz gerekiyor

fakat inşallah İliç'te... Çağrı Hocam da, eğer Başkanım uygun görürse, orada bütün ölçümlerin ne şekilde olduğunu doğru bir şekilde tespit etsin. Ama şuna çok üzüldüğümü söylemek isterim: Bu fabrika bizim değil, biz devlet olarak bu fabrikanın sahibi de değiliz ama bir Vali olarak “Şu anda bizim ölçümlerimize göre siyanür yok.” demeye korkar olduk; yani, dediğiniz anda sosyal medyada, başka yerlerde çok ciddi bir şeyle karşı karşıya kalıyoruz. Onun için, bilim adamlarımız burada; AFAD burada; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının üst düzey bürokratları burada; Enerji Bakanlığının üst düzey bürokratları burada. Benim şunu samimiyetle söylemem gerekiyor: İliç'teki toplantıdan sonra zihinlerdeki çoğu sorunun cevap bulacağına inanıyorum.

Bir şeyi de düzeltmek isterim: Yirmi gün içerisinde ulaşacağımızı ümit ediyorum, sebebi şu: Çok iyi bir çalışma var orada yani bütün makineler, araçlar var gücüyle... Yani, burada değerli milletvekillerimiz var. Bazen, bazı günlerde 60 bin metre küpe yakın toprak kaldırıldı oradan. Arkadaşlarımızın bu azimli çalışmasının sonucunda biz yirmi gün, bir ay içerisinde sonuç alacağımızı ümit ediyorum.

Değerli vekillerim, sabırla dinlediğiniz için hepinize çok teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Valim, “5’inci faz” kelimesini kullanmıştınız.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Düzelttik onu efendim. Aslında “4” diyoruz biz ona da orada gezerken “Burası 5’inci faz.” gibi bir konuşmalarımız olduğu için zihninizde öyle kalmış. Onu “4’üncü faz” olarak düzeltelim Değerli Vekilim.

BAŞKAN ATAY USLU – Sayın Vekilim bir şey söyleyecek herhâlde.

RIDVAN UZ (Çanakkale) – Sayın Valim “Devlet olarak bu işletme bize ait değil; dolayısıyla, burada siyanür olmadığını söylemekten korkar bir vaziyetteyiz.” dediniz. Şimdi, bu işletmelerle ilgili dünyanın her yerinde Dünya Siyanür Sertifikası alınır, sırf bu işler içindir fakat biz burada almamışız yani Dünya Siyanür Sertifikamız yok bu işletmeyle ilgili; dolayısıyla, bu belge de olmadığı için bugün, işte, bu şaibeler ya da bu algılar yapılmaya başlandığında hem peynir hem bal satışımız durur. Dolayısıyla, mutlak suretle, bu işletme faaliyete devam edecekse Dünya Siyanür Sertifikası almak zorunluluğu vardır.

Teşekkür ederim.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum efendim.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN ATAY USLU – Buyurun Şenol Hanım.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Ben de bir teşekkür etmek istiyorum Sayın Valiye.

Sayın Valim bizi bilgilendirdi. Enerji Bakanlığının ve diğer Bakanlıkların verdiği bilgilerle karşılaştığımızda, bu ilçenin Sabırlı Deresi’ne ve bu manganez ocağına kaymasıyla zaman zaman rakamsal olarak miktarlarda farklılıklar gördük. Yine, Sayın Vekilimin de ifade ettiği gibi, işçi sayısında da sıkıntılar var.

Şimdi, Komisyon üyeleri olarak hemen hemen ilgili bütün Bakanlıkları -Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını ve Çalışma Bakanlığını- dinledik ve bu yığın ilçiyile ilgili her üç Bakanlık da bir sorumluluk yüklenmedi; sorumluluğun kimde olduğu belli değil yani denetleme açısından da bir sorumluluk almadılar. Tabii, daha şirketle görüşmedik; alana bugün gideceğiz. Sayın Valimizin açıklamalarından da bu ilin Valisi... Ki yeni Vali atanmış olayın olduğu süreçte. Bildiğiniz gibi, ÇED raporu ilgili bütün Bakanlıklara gitmiş, ilgili Bakanlıklara gittiği gibi Devlet Su İşlerine, Erzincan Valiliğine, İl Özel İdaresine, Belediye kadar görüş istenmiş; bu görüş de hep olumlu olmuş. Hâlbuki Fırat’ın bu kadar yakınındaki bir maden ocağında ve bilirkişi raporlarına göre de ÇED’in uygun olmadığı ifade edilmiş olmasına rağmen bir şekilde bu ÇED raporu geçmiş ve maden ocağı faaliyetlerine başlamış.

Şimdi, Sayın Valim, insanlarımızda bu çelişkili ifadeler olduğu müddetçe bazı firmalara -tamam- büyük yatırım yaptığı düşünülen firmalara bazı kolaylıklar sağlanıyorsa insanlarda güvensizlik de ister istemez ortaya çıkmış oluyor; o yüzden, söylemek istedim. Tabii ki araştıracağız.

Derdimiz bir daha böyle kazaların gündeme gelmemesi ama hep böyle diyoruz, maden facialarıyla karşı karşıya geliyoruz. Bu son altın madeninin, açık işletilen altın madeninin sonuçlarının hem 9 canımıza mal olması hem de çevreye ve gelecek nesillerimize sıkıntı yaratma endişesi olduğu için bunu hep birlikte derinlemesine incelemek zorundayız.

Ben teşekkür ediyorum, sağ olun.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Teşekkür ediyorum Değerli Vekilim.

Şimdi, bu ÇED’le ilgili bir ekleme yapayım: Biz ÇED’e olumlu görüş verirken “Burada maden işletmesi olsun, olmasın.” diye değil “Özel idarenin yetki ve sınırlılığı alanında burada bir işletme yapılacak. Yollarla ilgili bir problem var mı? Burada köy yollarında bir sıkıntı olacak mı, sulama yollarında bir problem olacak mı...” Belediye ve özel idarenin yetki ve sınırları içerisinde görüş soruluyor. Ana konularla ilgili yetki hem Enerji Bakanlığında hem Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında yani teknik olarak bunu da arz etmek isterim.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Sayın Valim, çok teşekkür ederiz.

Tabii, biz de Araştırma Komisyonu olarak süreci araştıracağız. Adli süreç ve idari soruşturma süreci devam ediyor; onun sonunda da hem ihmal süreçleri ortaya çıkacak hem de bu süreçte kazaya sebep olanlar ortaya çıkacak. Dün toplantıda da söylemiştim: Yargı için en sonu beklemek lazım -hani, bir yargıya varacak değiliz raporda ama bir karar vereceğiz ister istemez- her şeyi, her kesimi sonuna kadar dinlemek lazım; Komisyon olarak da bunu yapıyoruz. Ankara’da gerekli kurumları dinledik, şimdi Erzincan İliç’te ilgili arkadaşları dinleyeceğiz; daha sonra da inşallah akademik dünyayı, sivil toplum kuruluşlarını, ilgili dernekleri, firmayı dinleyeceğiz; ondan sonra da raporumuza bunu dercedeceğiz.

Dün söylemiştim, hani, şey olsun, artık 2’nci fasla geçtik: Lao Tzu’nun “Karar Vermenin Bilgeliliği” diye bir hikâyesi var hani “Karar vermekte acele etmeyin.” diye; aslında içerik olarak çok güzel. Tabii, biz de karar verirken süreci sonuna kadar, inşallah, inceleyeceğiz, araştıracağız, soracağız, sorgulayacağız; raporumuzla da hem ihmal süreçleri hem de bundan sonraki alınması gereken tedbir süreçleri açısından bir karar vereceğiz diye düşünüyorum.

Ben, tekrar, Sayın Valime, ilgili arkadaşlarımıza, bürokrat arkadaşlarımıza sunumları için, çalışmalarını için çok teşekkür ediyorum.

Hızlı bir şekilde, herhâlde, buradan İliç’e geçmemiz gerekiyor, iki saatlik bir yolumuz var; hava çok kararmadan, geç olmadan o bölgeyi de görelim istiyorum ama Resul Bey’in küçük bir eklemesi var. Biliyorsunuz ben demokratik bir Başkanım, sorun olmaz.

Buyurun.

RESUL KURT (Adıyaman) – Gerçekten çok demokrat bir Başkanlık yaptığının şahidiyiz; hiçbir şekilde sözümüzü kesmeden, sonuna kadar sabırla dinliyorsunuz, teşekkür ederiz.

Bu Komisyon münasebetiyle birtakım görüşlerimi ifade etmiştim, ek olarak birkaç şey daha söylemek istiyorum.

Şimdi, tabii ki üzücü bir olay. Burada bütün milletvekili arkadaşlarımızla bunun ne kadar önemli olduğunun, ülkemiz için altın madenciliği noktasında belki de bir dönüm noktası olduğunun da farkındayız.

Şimdi, bir şey sormak istiyorum Sayın Valim: Kazanın olduğu tarihten bugüne kadar eksikliğini hissettiğiniz herhangi bir makine, ekipman, teknik personel sorunu oldu mu? Gereken tüm teknik personel, makine, ekipman, her şey karşılanıyor mu? Bu noktada bir bilgi talep ediyorum.

Ayrıca, ekibinizin ve sizin, bugüne kadar, bu maden kazası vesilesiyle yapmış olduğu gayretler için teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

ERZİNCAN VALİSİ HAMZA AYDOĞDU – Değerli Vekilim, kazanın olduğu ilk günden itibaren AFAD Başkanımız, Genel Müdürümüz Orhan Bey de burada, bütün birimlerimiz de burada. Akşam koordinasyon toplantılarında bilim adamları işte ”Gece görüşlü ‘drone’ olsa nasıl olur?” dedikleri anda, gündüz vakti, hiçbir şekilde hiçbir şeye ihtiyacımız olmadan hızlı bir şekilde tedarik edildi. Hatta gittiğimizde göreceksiniz, mangan tarafında şevlerde olabiliyorlar diye ”Dağcılarını getirelim.” dediler; dağcı arkadaşlarımıza fotoğrafları gönderdik, onlar da oraya geldiler fakat ”Bizim yapabileceğimiz bir şey yok.” dediler.

Hakikaten, kaza olduğu andan itibaren bütün devlet, özel sektör... Dışarıdan bize destek vermek isteyenler de oldu yani gerçekten orada insan hayatını çok önemseyen sivil toplum örgütleri aradılar. Biz orada çalışma yaparken olaya tamamen -demin sizin de, vekillerimizin de dediği gibi- insani ve vicdani boyutla baktık. Devlet orada o 9 can için vardı ve gece gündüz de onlara ulaşmak için herkes elinden gelen bütün gayret ve çabayı gösterdi. Ne gerekiyorsa... ”Köpekle arama yapalım.” dediler, hatta bazı araştırma enstitüleri ”Yerin 400 metre altını gösteren cihazlarımız var.” dediler; onları bile getirdik, deneyelim dedik, onlara da o alanda o imkânı ve o fırsatı sunduk. Bunu da bilgi olarak sunmak isterim.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 13.14

7 Mayıs 2024 Salı

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 19.22

BAŞKAN: Atay USLU (Antalya)

BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel COŞKUNYÜREK (Bolu)

SÖZCÜ: Abdurrahman BAŞKAN (Antalya)

KÂTİP: Mustafa SARIGÜL (Erzincan)

(İliç Maden Sahası Kriz Merkezi Bilgilendirme Toplantısı/Erzincan)

BAŞKAN ATAY USLU – Sayın Valim, çok teşekkür ederiz, bugün sahayı birkaç noktadan gördük. Tabii, sahayı görmemiz bizim açımızdan çok önemliydi çünkü görmeden -gören arkadaşlarımız vardı ama biz görmemiştik- değerlendirme yapmamız çok zordu, bugün ayrıntısıyla gördük. Yine bugün burada farklı fakültelerden hocalarımız var, akademisyenlerimiz var, bilim insanlarımız var. Hem madencilik konusunda hem de bu kaza konusunda bizi kısa bir şekilde bilgilendirecekler. Ancak Komisyon üyesi arkadaşlarıma şunu ifade etmek isterim: Aynı hocalarımızın bize ifade ettiği iki saatten hatta üç saatten fazla süren sunumları var, onları kendilerinden Türkiye Büyük Millet Meclisinde tekrar isteyeceğiz çünkü üzerinde ayrıntısıyla konuşmamız lazım, görüşmemiz lazım ama buraya kadar geldikten sonra dikkat çekilmesi gereken noktalar, özellikle bakılması gereken noktalar, ihmal edilmemesi gereken süreçler konusunda kısa bir şekilde bizi bilgilendirecekler. Bilgilendirildikten sonra kendilerine sorularınız varsa sorarız ve toplantımız sona erer diye düşünüyorum.

Şimdi sözü hocalarımıza bırakıyorum.

Orhan Hocam, siz mi organize edeceksiniz?

AFAD DEPREM VE RİSK AZALTMA GENEL MÜDÜRÜ ORHAN TATAR – Öncelikle ben hocalarımızı şöyle takdim edeyim.

BAŞKAN ATAY USLU – Siz takdim ettikten sonra bekliyorum.

Hocalarımızdan bir kısmı hem bizim toplantılarımızı takip etti hem de bu sahada uzun süreden beri çalıştıklarını biliyoruz, kendilerine teşekkür ediyoruz.

AFAD DEPREM VE RİSK AZALTMA GENEL MÜDÜRÜ ORHAN TATAR – Sayın vekillerim, Sayın Valim; ben de bu vesileyle de bütün hocalarımıza teşekkür ediyorum. İlk günden itibaren gerçekten bize son derece büyük bir katkı sağladılar ve süreçte büyük bir şekilde bilgi ve deneyimlerini aktararak bizim de bu noktaya gelmemize önemli bir katkı sağladılar.

Bugün aramıza İstanbul Teknik Üniversitesinden özellikle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın da davetiyle ilk aşamada sahaya gelen hocalarımız var. Bu hocalarımız İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi öğretim üyeleri, her biri farklı farklı bölümlerden hocalarımız. Bugün sadece ikisi size sunum yapacak, bir hocamız da bu 2 sunum öncesinde genel bir değerlendirme yapacak. Dolayısıyla ben müsaadenizle genel değerlendirmeyi yapmak üzere ilk olarak Profesör Doktor Mustafa Kumral Hocamızı davet ediyorum, arkasında da özellikle daha çok hidroloji ve hidrojeoloji konusunda İrfan Yolcubal Hocamız sunum yapacak. Üçüncü sunumu ise sözü yine Maden Fakültesi ve maden bölümünden maden modellemesi konusunda uzman Cüneyt Atilla Öztürk Hocamıza bırakacağız.

Hocam, buyurun.

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Sayın Başkanım, yüce Meclisimizin çok değerli milletvekilleri ve değerli konuklar; ben önce kendimi tanıtayım. Ben, İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesi Dekanı ve aynı zaman Rektör Yardımcısı Profesör Doktor Mustafa Kumral. Jeoloji mühendisiyim ve maden tetkik ve araştırılmasıyla ilgili, özellikle de metalik madenlerin araştırılmasıyla ilgili konularda bugüne kadar çalışmaktayım.

Biz bu elim kazanın olmasından ki o kaza dolayısıyla da hem can kayıplarımıza Allah’tan rahmet diliyorum hem de kederli ailelerine de başsağlığı diliyorum.

Ben müsaadenizle bir giriş yapacağım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hocamız tecrübelidir sunum yapma konusunda.

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Hocalık biraz öyle bir şey, sağ olun.

Şimdi, biz kazanın olduğu ertesi gün sabahleyin İstanbul Teknik Üniversitesinden benim Başkanlığında yaklaşık 10 kişilik farklı disiplinlerden hem maden mühendisi hem jeoloji mühendisi hem çevre mühendisi şev stabilitesi konusunda uzman hocalarla buraya intikal ettik. O zaman burada Sayın İçişleri Bakanımız, Sayan Enerji Bakanımız, Sayın Çalışma Bakanımız, bölge Milletvekillerimizin hepsi buradaldı. Tabii, siyasal partilerin temsilcileri de gelip gidiyordu ama bizim amacımız öncelikle buradaki bu durum tespitini yapmak, bu durum tespiti neticesinde de ivedi olarak alınması gereken tedbirler konusunda -tabii ki o hengamede bir karmaşa oluyor, malumunuz bir olay yaşanmış- orada nasıl en az hasarla ve hızlı bir şekilde bunlar rehabilite edilebilir bununla ilgili çalışmalar yürüttük. Daha sonra da Çevre Bakanlığımızın talebiyle İstanbul Teknik Üniversitesinden 3 hocamızı buraya danışman olarak gönderdik, kendileri buradalar. Kendilerinin de burada olma amacı suydı: Burada bir atık var, bu atıkların bir an önce o ortamdan bertaraf edilip daha güvenli bir ortamda toplanması, kalıcı sahaların tespiti ve hem çevresel anlamda hem de madenin durumu hakkında gerekli önlemlerin alınmasıyla ilgili çalışmalar yürütmekti.

Ben, Sayın Başkanımızın tensipleriyle başından beri Komisyonu izliyorum, oradayım ve şunu gözlemledim: Tabii, birçoğunun çok değişik soruları oluyor, bakanlıkların soruları oluyor. Bakanlıkların sunumlarını da izliyorsunuz, soru soruyorsunuz ama tahmin ediyorum ki soruların çoğu teknik olduğu için bu teknik soruların cevaplarını bizde bulacaksınız gibi geliyor. Tabii, burada bizim yapacağımız teknik konulardır yani “Siyasi anlamda kim suçludur kim değildir?” bu, yargının işi, bizim de işimiz değil ama Komisyon nihai raporunda kazanın oluş sebeplerine, yargıyla ilgili konularında cezalandırmalarına ve diğer bütün siyasi konularında da artık karar verecektir.

Ben öncelikle Atilla Hocamı davet etmek istiyorum.

Atilla Hocamız, İstanbul Teknik Üniversitesinde Maden Mühendisliği Bölümünde özellikle bu tür maden havzalarının gerek modellemesinde gerek liç havuzlarından gerekse şev stabilitesi konusunda uzman bir hocamızdır. Kendisinin birçok alanda yaptığı çalışmalar var bu konuda ve bizlere burada bir sunum verecek. Yalnız, Sayın Başkanımın da ifade ettiği gibi bu sunum yirmi dakikalık bir sunum. Yani açıkçası size biraz vitamin hapi gibi vereceğiz bunu ama daha sonra Komisyonumuz uygun görürse biz kendilerine Ankara’da Sayın Başkanım davet ederseniz saatlerce dinleyebiliriz.

BAŞKAN ATAY USLU – Edeceğiz, edeceğiz.

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Kendilerinin gerçekten özellikle burasıyla ilgili çok fazla bilgi birikimleri ve teknik anlamda verileri oluştu.

Ben müsaade ederseniz sözü Atilla Hocaya vermek istiyorum. Atilla Hoca sizlere on dakika kadar burada yapılanları anlatacak daha sonra da olayın biraz tabii, siyanür boyutu ve geçirimsizlik boyutu olduğu ve depolama alanları olduğu için hidrojeolog olan İrfan Yolcubal Hocamız ki kendisi de burayı çok iyi bilen de bir Hocamız sunum verecek.

Ben saygılar sunuyorum, sözü müsaadenizle Cüneyt Atilla Öztürk Hocama veriyorum.

BAŞKAN ATAY USLU – Sayın Hocam, çok teşekkür ederiz.

Atilla Hocam, buyurun.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz, kıymetli bürokratlar; hepinize selamlıyorum.

Malumunuz olduğu üzere olayın olduğu günden beri burada birtakım çalışmalar yapıyoruz. İrfan Hocam var, ben varım, Ömer Hocam var; aşağıda gördüğünüz hocalarımız da Mustafa ve Hüseyin Hocalarımız. Kendileri cevher analizleri konusunda hoca arkadaşlarımız bizim. Onlar daha ziyade liçin oluşumu ve yönetimiyle ilgili.

Bugün vakit de dar olduğu için hızlı bir şekilde sizlere bulduğumuz bulgularla ilgili çıktıları anlatacağız. Maden sahası, jeoloji, hidrojeoloji -orada İrfan Hocam devreye girecek- sonra bu heyelan olgusuyla konuşacağız. Heyelandan sonra yapılan çalışmalarla ilgili teknik görüşlerimizi aktarıp ondan sonra da neler yapılması gerektiğiyle ilgili konuyu toparlayamaya çalışacağız.

Malumunuz olduğu üzere saha zaten burası. Bir manganez ocağımız var, mermer ocak “açık ocak” dediğimiz; özellikle bahse konu olana lokasyonlar burası. Bakınız, heyelanın olduğu yer bu “yığın liç” dediğimiz kısım. Sabırlı Deresi 4,7 milyon metreküplük akıntının olduğu yer, manganez ocağı eski ocak, yaklaşık iki-üç yıldır kullanılmayan bir ocak, buraya da bir akıntı oldu. Halihâzırda işletme mermer ve ana ocaktan üretimlerini yapıyordu bu güneybatı stok da bizim geçici olarak depoladığımız alan. Yani bu 5 noktaya konsantre olursanız biz şu aşamada özellikle bu 5 alanda birtakım faaliyetler yapmaktayız.

Sahanın jeolojisi ve hidrojeolojisiyle ilgili ben sözü İrfan Hocama bırakacağım, İrfan Hocam size mühendislik ve madencilikle ilgili bilgilerini versin, sözü geri alayım sonra.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sahanın jeolojisi biraz basit, öncelikle hızlı bir şekilde geçelim. Maviyle ilgili olan alan kireç taşları, çatlaklı kırıklı, hepinizin belki de ilgilendiği kısım da burası, yerel altı suyu açısından potansiyel olan kısım burası. Bunun haricinde, madenin olduğu bölge var; madenin olduğu bölgede madenin oluşumuna istinaden bu renk bir pembeyle gösterilen granitler ve yeşilde gösterilen “metasediment” dediğimiz sokulum yapıyor ve burada cevherleşmeyi meydana getiriyor. Tabii, sokulumun etkisiyle bu kireç taşları düşüyor ve buradaki kil taşları metamorfize oluyor ve geçirimsiz bir hâl alıyor. Dolayısıyla, aslında madenin “açık ocak alanı” diye bahsettiğimiz tabanlarına bakacak olursak ağırlıklı olarak yeryüzü geçirimsiz bir nitelikte kayalarla kaplı.

Bunun haricinde Sabırlı Deresi’nde yığın liçinin meydana geldiği alanın bir kısmı kireç taşları üzerine oturuyor, bir kısmı da yine atık depolama barajının ve şu an kalıcı olarak depolama alanı olarak planlanan yerin üzerinde. Burada da yine geçirimsiz-yarı geçirimsiz karakterli kayalar var; bunlar bizim için avantaj, doğa geçirimli ortamı da sunuyor, geçirimsiz ortamı da sunuyor dolayısıyla bizim görevimiz doğanın bize vermiş olduğu bu ortam koşullarını amacımıza yönelik olarak değerlendirmek.

Tabii, bu bölgede şurada bir kesitimiz var; şu kesitimiz A’dan A üssüne doğru, Bu bölgede yer altı suyu akışı Fırat’ın koluna, Karasu’ya doğru. Bu yönde bir hareket var, bu hareketin sonucu olarak yer altı suları Karasu’yu besliyor. Buralarda firmanın üretim kuyuları var, buralarda aynı zamanda doğal kaynak boşalmaları var. Burada da kesiti görüyorsunuz; yer altı suyu bu kireç taşında derin, 870 metre kotunda, madenin bulunduğu kot da mesela “batı pasa sahası” dediğimiz yerlerde bunlar 1.240 metre kotlarında yani 860 kotunu düşünecek olursanız bayağı derin.

Tabii, burada hepimizin merak etmiş olduğu olay şu: Acaba, burada yığın liğinde meydana gelen kontaminasyon yer altı sularımızı etkiliyor mu, etkilemiyor mu? Soru bu. Bu bilimsel olarak bizim de merak ettiğimiz bir soru. Tabii, bunun için neler yapmamız lazım? İzleme çalışmaları yapmamız lazım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tam orada yer altı suları kaç metre derinlikte?

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Buralardaki gözlem kuyulara bakmamız lazım. Maalesef burada birkaç tane gözlem kuyusu -firmanın olanlar- toprak altında kaldı aslında bu sahayı izlemek için iyi bir nokta olabilirdi ama muhtemelen bu işlemler bittikten sonra yeni gözlem kuyuları açılıp oradaki varsa bir kontaminasyonun derinliği ne kadar nüfuz etti, o tespit edilir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şu anda bilmiyoruz.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Şu aşamada bilmiyoruz çünkü şu an yığının olduğu yerde bir arama kurtarma faaliyeti söz konusu. Dolayısıyla, birincil öncelik burada anladığım kadarıyla öncelikle vatandaşlarımızı oradan çıkarmak; ikincil önemli olan şey de burada riski bir alanın var olduğunu düşünüyoruz çünkü mavi olan yerler geçirimli birimler. O zaman bizim bu atığın suyla temasını hızlı bir şekilde ortadan kaldırmamız lazım. Bununla ilgili de Devlet Su İşleri bizim izlediğimiz kadarıyla ilk günden itibaren yapmış olduğu çalışmalarla... Birincisi, burada önemli olan şey: Sabırlı Deresi, aslında mevsimsel akış sergileyen bir dere ancak tabii, bu olayın meydana geldiği dönemde yağışlı bir periyoda denk geliyor. Bu dönem de yağışlı bir dönem, mayıs ayı bu bölgenin en fazla yağış alan dönemi, bunlara biraz sonra girerim. Ben biraz ilerleyeyim, sonra sorular oldukça devam ederiz.

Burası işte, 2 tane havza: “Çöpler havzası” dediğimiz, Çöpler Deresi’nin olduğu kısım, madencilik de bunun memba kısımlarında şu an faaliyet yürütülüyor. Sabırlı Deresi de yaklaşık 33 kilometrekarelik bir beslenme alanına sahip. Şu görmüş olduğumuz alan yukarıdaki kireç taşlarının beslediği alan yani buradan batan sular buradan çıkıyor, böyle düşünebilirsiniz ama burada maden bir sokulum yaparak buraya bir bariyer etkisi yapıyor. Bir de şurada Sabırlı’da bir fayımız var, bu fay da bir bariyer etkisi yapıp suyun bir kısmının böyle burada “Off Grid”lerde olan suyun bir kısmının böyle gitmesini sağlıyor, buradaki sular da böyle gidiyor yani burada biraz önce sedde de yapılan çalışmalarda kil kesildiği söyleniyor, onlar fay kili iyi bir şey yani bu fayın o bölgede en azından belirli bir zonda... Çünkü burada nihai depolama alanıyla süren şu an jeoteknik çalışmalar var sondajlarda. Buralarda da yine kil kesilmiş dolayısıyla...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne fayı?

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Yani burada biraz önce ...yapılan çalışmalarda kil kesiciyi söylüyor, onlar fay kili iyi bir şey yani bu fayın o bölgede en azından belirli bir zonda... Çünkü burada nihai depolama alanıyla süren şu an jeoteknik çalışmalar var sondajlarda. Buralarda da yine kil kesilmiş dolayısıyla...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne fayı?

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Burada jeolojik zamanlar boyunca eskiden oluşmuş bir Sabırlı fayı var. Bu yani bildiğimiz aktif bir fay değil ama tabii ki şu an...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani deprem fayı mı?

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Fay “aktif fay” dediğimiz deprem üreten fay. Bunların üzerinde bir sismik aktivite benim bildiğim kadarıyla yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman bu nasıl...

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Faylar jeolojik zamanlar boyunca oluşmuş olabilir, biz bunlara “kırık” görüyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Segment.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – “Kırık” öyle düşünün.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nereye bağlı bu segment? Ovacık fay hattına mı bağlı?

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Hayır, hayır. Bunlar böyle, şu boy hattı boyunca uzanan bir Sabırlı fayımız var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O “Sabırlı fayı” dediğiniz fay Munzur segmenti olarak geçiyor Ovacık’a bağlı, Ovacık fay hattının Munzur segmenti olarak deprem haritalarında yer alıyor bu arada.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Olabilir ama bizim bildiğimiz kadarıyla bu çalışmalarımızda, daha önceden de benim burada yapmış olduğum çalışmalarda bölgede geçmişine yönelik burada buranın deprem ürettiğine dair bilimsel bir veri bildiğim kadarıyla yok. Aslında AFAD Başkanımız burada, kendisi zaten burada uzun zamandır. O konuyla ilgili daha detaylı bilgi de verebilir. Ama bizim şu anki konumuzun aslında çok da şeyi değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır yok, 6 Şubat depremleri sonra yayımlanan bir güncel fay haritası var MTA’nın internet sitesinde, orada görünüyor fay.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Böyle bir tartışma var, tartışma var ama onun bilimsel verileri var mı onu da bilmiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – MTA’nın yayımladığı.

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Sayın Vekilim, o fay ölü bir fay yani aktif bir fay değil. Ölü fay olduğunu nereden anlıyoruz? Orada kesilen kilden anlıyoruz. Eğer orası ölü fay olmasaydı, o kadar kalın bir kil tabakasının hareketli bir zonda birikmesi mümkün olmazdı. Yani bu fay aslında aktivitesini kaybetmiş. Hocamın dediği gibi, herhangi bir sismik veri üretmeyen, herhangi bir şekilde kaymaya sebebiyet olmayacak yani hareket sebebi olmayacak bir fay.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Munzur Üniversitesinin yaptığı son sempozyumda Ovacık fay hattının 110 veya 120 kilometre uzunluğunda olduğu ve 7,4 büyüklüğünde deprem üretme potansiyeli olduğu yazıyor.

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Sayın Vekilim, bununla bir alakası yok...

RESUL KURT (Adıyaman) – Ya, Deniz Bey, sürekli müdahale etmesen dinleyeceğiz biz de.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Deniz, tek başına sana sunum yapılmıyor ya!

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Biz de merak ediyoruz, soru soracağız tabii ki, bir müsaade edin de soralım.

RESUL KURT (Adıyaman) – Sunumu bitirsinler öyle...

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – E, ne zaman soracağız sorularımızı?

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Çok özür dilerim, aslında cevap vermem yerinde olur müsaade ederseniz.

Şimdi, çoğunlukla biz fayları tek kırık olarak düşünüyoruz ama faylar tek kırık olarak düşünülmemeli, fayların yanlarında onların tahrip ettiği küçük kırıklar vardır yani bu hareketin yanında küçük kırıklar vardır. Bu onlardan bir tanesi ve bu geçmişte olmuş fay. Yani eğer bir fay aktifse bakın, Kuzey Anadolu Fayı’na dikkat edin, arasında bu şekilde kilin birikme alanı olmaz zaten. Kil nasıl birikir? Kil milyonlarca ya da binlerce yılda neyse, o sistemi doldurarak meydana gelir, eğer hareket olsaydı dolmazdı. Yani bu onun yanında oluşmuş böyle bir fay sistemi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hocam, özür dilerim, paleosismolojik çalışma yapılmadan bunun aktif olup olmadığına ilişkin nasıl karar verebiliriz?

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Sayın Vekilim, şimdi, jeolojide bazı kurallar vardır. Yani biz araziye 3 şeyle çıkarız: “Çanta, çekiç ve pusula.” deriz biz buna, bunlar bizim için çok önemlidir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Çok pardon, fay zonunun üzerinde maden olmamalı çünkü ondan dolayı...

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Evet, Orhan Hocam da tektonikçidir, daha net cevap verebilir bunlara. Ama şu var...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani Ovacık fay hattı aktif bir fay hattı ve 16 kilometre mesafede. Biz şu an segmenti konuşuyoruz.

BAŞKAN ATAY USLU – Arkadaşlar, müdahalede bulunabilir miyim.

Şimdi, tabii, “Burada fay hattı var mıdır, yok mudur?” tamam, konuya bir soru işareti olarak bunu koyalım bir köşeye.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ama soru işaretine uzmanımız cevap veriyor, o bitirsin.

BAŞKAN ATAY USLU – Bir dakika, efendim, tamam, farklılıklar olabilir şey olarak. Bununla ilgili MTA veya farklı kurumlar varsa onları da tekrar davet ederiz “Burada fay hattı var mı, yok mu? varsa tekrar sorabiliriz. Burada hocam netice itibarıyla fikrini söyledi. Biz şimdi hocalarımızla bunu münazara yapacak, istişare yapacak bir konumda değiliz diye düşünüyorum. Başka bir hoca da “Var.” demiş olabilir, not alalım, bunu değerlendirelim biz.

Hocam, buyurun.

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Aktif değil, onu ben net olarak söyleyeyim size, bu ölü bir fay yani.

BAŞKAN ATAY USLU – Hocam, siz devam edin.

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – MTA’nın aktif fay, diri fay haritası var, şimdi getireceğim, MTA öyle söylüyor.

BAŞKAN ATAY USLU – Efendim, soralım, tekrar MTA’ya da soralım.

PROF. DR. MUSTAFA KUMRAL – Sayın Vekilim, onları çok iyi biliyoruz yani haklısınız. Ama bakın, onlar büyük fay hatları için ve aktif olanlar için geçerli, bunlar onların yan kolları yani bunlar artık zamanla oturmuş. Türkiye’nin her tarafında var bunlar. Bugün “Deprem olmayacak.” dediğiniz yerlerde bile bunlar var, bunlar gömülü faylardır artık. Yani bunlar belli bir zaman sonra oturmuş, sistemleri yerine yerleşmiş, ondan sonra da dediğim gibi neredeyse bir çimentolama meydana gelmiş; bu şekilde olan bir şeydir. Yani bölge Erzincan zaten, burada MTA’nın aktif faylarından bahsetmemek mümkün değil ama burası için değil. Yani olayı biraz lokal olarak düşünmenizde ben fayda görüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ATAY USLU – Hocam, teşekkür ederim.

Devam edelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani burada Ovacık Fay Hattı var, Sivas Fay Hattı var, Sivas Divriği Fay Hattı var ve Malatya Fay Hattı var. Bakın o, üçgenin tam içinde...

BAŞKAN ATAY USLU – Deniz Bey, söyledikleriniz kayıtlara geçti. Bu fayla ilgili tereddütler daha önce de söylendi. Neyse bunlarla ilgili kurum ilgili tekrar Ankara’da oturup değerlendirelim.

Konuya odaklanalım.

Şimdi, burada fay konusunda Orhan Hocam var.

AFAD DEPREM VE RİSK AZALTMA GENEL MÜDÜRÜ ORHAN TATAR – Sayın Vekillerim, yani fay konusunda ilk konuşacak olan kişi benim ama şu anda herhâlde biraz uzar. Ben size sonra çok geniş olarak Türkiye’nin bütün faylarını anlatırım. 485 tane şu anda bilinen fayımız var, bu her geçen gün bir miktar artıyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Değerli arkadaşlar, bu konuyla ilgili bir kurum var adı da M-T-A. MTA’nın da resmî olarak yayınladığı diri fay haritaları var. Burada ben bir hocamızın, bir AFAD Genel Müdürümüzün kendi fikrini ifade etmesiyle konuyu sınırlı tutmuyorum, bu konuyla uzmanlaşmış ve görevli olan bir kurum var, kurumunda yayınladığı harita var, ben de bunu söylüyorum, bu kadar.

BAŞKAN ATAY USLU – Tamam...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani buna itirazınız varsa MTA’yla bağlantıya geçin “Buradaki fay hattı diri değil.” deyin, “Aktif değil.” deyin, vesaire neye itirazınız varsa ona yapın.

BAŞKAN ATAY USLU – Deniz Bey, konu anlaşıldı, tamam, MTA’yla bağlantı kuracağız. “Aktif mi yoksa ölü bir fay mı var?” bu konuda Komisyonumuza bilgi isteyeceğiz.

Buyurunuz hocam.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Fayın aktif olup olmadığı konumuzla çok kontaminasyonla doğrudan bir ilişkisi yok. Buraya yapacağınız tesislerin depremin büyüklüğünü planlarken ilgisi var. Dolayısıyla o, konu ayrı bir husus. Onu sismologlar, jeofizikçiler değerlendirir ona göre de binalarını, tesislerini burada yaparlar. Bizim için fay, suyun hareket ettiği bir kırık hattıdır yani buradaki faylar, kırıklar suyun dolaşımını sağlar. Dolayısıyla bizim için önemli olan odur. Yani bu yolları izleyerek gittiği için, biz “Su nereye, nasıl hareket ediyor; hızlı mı hareket ediyor, yavaş mı hareket ediyor?” o açıdan bakarız olaya. Derenin önemli bir kısmı... Tabii, biz başlangıçta bir çalışmalar yaptık, bu dere kuru ama bu derenin yüz yıllık, iki yüz elli yıllık, beş yüz yıllık taşkın oluşturma debisi var. Dolayısıyla sizin burada ilk etapta yapılması gereken şeylerden bir tanesi ileride bir feyezan olması durumunda bu suyla atığın temasını kesmeniz gerekiyor. Bildiğim kadar Devlet Su İşlerinin bununla ilgili bir projesi var, suyu üst kısmından, membağından deplase ederek temiz suyu baraja ulaştırma projesi var.

İkinci önemli olan şey, bunun hareket etmemesi lazım. İkincisi de buradan yağışla meydana gelebilecek süzüntü suları ile yüzey sularının Sabırlı Deresi’ne ulaşmaması lazım, onun da dediğim gibi zaten hepiniz bugün gördünüz bir sedde yapımı var. Tabii, orada geçirimsiz doğal olarak 80 metre kilin olması, o da bir avantaj. Yani 80 metre kil demek size şöyle bir örnek vereyim: 1 metre yerin altındaki kilden suyun süzülmesi yüz yıl alıyor. Siz oradan kendiniz biçin neden bahsediyorum. Yani biz zaten barajların altına, atık depolama alanlarının altında 50 santim kil seriyoruz. Burada doğal 80 metrelik bir kil var, doğal olarak doğa o ortamı bize sunmuş. Bu bir avantajdır.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Sekiz yüz yıl yani.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Yani o kat etmesi için, yerin altında o suyun süzülmesi için o kilin olduğu bölgede böyle bir durum var. Yani bu oluşmuş bir fayın sebebiyle oluşmuş bir olaydır bu. Bu bir veridir, biz bu veriyi değerlendiririz. Neticede bizim için önemli olan burada oluşmuş bir vaka var, bizim birincil amacımız kirliliğin yayılmasını engellemek. Yani artık olayın oluşumunu engelleyemeyiz ama kirliliğin yayılımını kontrol altına alabiliriz, yayılmasını engelleyebiliriz; yayılmada bir risk var mı, elimizi mi çabuk tutmamız lazım, vaktimiz var mı? Bunları değerlendirmek için çalışmalar planlamalıyız. Bunlardan bir tanesi de izleme çalışmaları. Yani burada oluşan bir atık yerin altına sızdı mı ve bu hat boyunca bir yol izleyerek yer altı suyuna karıştı mı? 2 tane gözlem kuyusu var. Bunlar da daha önce izleme olarak kullanılan kuyular. Bir tanesi sığ, bir tanesi derinde. Biri kireç taşında açılmış, diğeri de alüvyonda açılmış. Alüvyonda olan sular dereye de gelebilip alüvyona batan suları bize gösteriyor. Kireç taşı eğer buradan bir girinti olmuşsa, buradan bir girinti varsa bu

suyun da nihayetinde izleyeceği yol bu. Bunu neye dayanarak söylüyoruz? Şu haritaya dayanarak söylüyoruz. Bu, bölgenin yer altı suyu haritası. Yani bu maden çalışırken bu bölgenin yer altı suyu haritası oluşmuş. Yer altı suyunun buraya doğru bakın, tam şu Sabırlı Deresi'nin burasında bir sınır var, su buraya karışmıyor. Yani bu bile bir fayın varlığını, zaten bir bariyerin varlığını bize gösteriyor. Bu verilere dayanarak biz bu yorumları yapıyoruz, yoksa başka bir şeyimiz yok.

Bölgenin çok az yağış alması bir avantaj yani bölge 379 milimetre yağış alıyor, en fazla yağış da mayıs ve ocak aylarında 50-60 milimetre, bu aylar yağışlı aylar. Bunun bize şeyi ne? Bu yağışları, yığın liçi alanına düşen suyu bizim şu an kontrol edebilecek bir durumumuz yok çünkü hızlı bir şekilde atık taşınmaya çalışıyor ama bildiğim kadarıyla da Devlet Su İşleri yığın içerisinde biriken suları da pompayla atık havuzuna basıyor yani yağmur suyuyla temas eden sular, yığın liçinde oluşmuş olan birikintileri de hemen üst taraftaki Sabırlı Deresi'nin doğusundaki oraya atıyor. Bu da faydalı bir çalışma, neticede suyun aşağı süzülmesini, orada beklemesini engelliyor. Yani kontaminasyonun yayılmasını bizim engellememiz birincil hedefimiz. Sonuçta şöyle düşünmemiz lazım: Bu bir malzeme, içerisinde siyanür var, o oraya temas etti. Orayı kontamine etti mi? Etmiştir, etmedi diyemeyiz. Ama ne kadar etmiştir veya bu oradan aşağıya ne kadar zamanda ulaşacaktır, bizim ne kadar vaktimiz vardır tedbir almak için? Bunu da ancak çalışma yaparak, izleme yaparak ortaya koyabiliriz. Sahanın avantaj olarak sunan gerçekleri vardır, jeolojik gerçekleri vardır, dezavantajları da vardır, biz bunları verilerle ortaya koyarak durumu görürüz, Çevre ve Şehircilikten aldığım bilgiler şu ana kadar çıkan analiz sonuçlarında, bu izleme noktalarının yer altı sularında seviyeler insan tüketimi amaçlı verilen limitlerin altında. Bu, iyi bir şey. Demek ki yani normalde bu tür sistemlerde biz daha hızlı bir hareket bekleriz ama bu bölgede gerçekleşmiyor, bunun belki sebebi fay da olabilir, bilemiyoruz ama bunlar ancak araştırmayla ortaya konulabilecek bir şey çünkü şu aşamada biz sadece neye odaklandık? Birincisi, toprağın altındaki vatandaşlara ulaşmak. İkincisi de bunları güvenli atık depolama alanlarına ulaştırmak.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Hocam, vadinin altındaki o 60 metre derinliğe kadar inen kil vadinin en olarak da tamamını kapsıyor mu?

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Kapsamıyor. O konuda mesela ne söyleyebiliriz? Biz şunun yanında, şuralarda sondaj yaptırдық, nihai depolama alanında. “Orada da kili kestik.” dediler. Bugün oradaki veri ile buradaki veriyi birleştirdiğimiz zaman bir kil var yani metre metre sondaj yapmamıza gerek yok ama şöyle bir şey söyleyebilirim size: Bu, daha önceki jeolojiyle alakalı, şu bölge gördüğünüz gibi, şuralar geçirimsiz yani bunun altı zaten çıkan noktalar birisi burada, birisi de burada çıkıyor. Zaten şu görmüş olduğunuz çizgi de fayın oluşturmuş olduğu bir sıvı. Yani birim bunun altında da devam ediyor, bunun oluşturmuş olduğu kırıntılar burada çökeliyor üstte alüvyon da var ama çok kalın değil. O alüvyondan sızabilecek sular da alttaki sığ kuyuda da varması beklenir. Oraya da gelen verilerde gördüğüm kadarıyla çok fazla yok ama bunun sebebi şu: DSİ yukarıdan suyu kesti, kesmeseydi o zaman durum böyle olmazdı. İkincisi bölge az yağış alıyor, çok yağış alan bir bölge olmuş olsaydı daha fazla yüzey akışı olurdu. Aşağıya yüzey akışı... Bence buradaki en önemli risk aşağıya, Bağıştaş Barajı'na ulaşması. Onun da önünün kesilmesi kirliliğin yayılmasını kontrol altına aldı ama bunu bugün şey yapamayız. Yani biz doktora gittiğimizde bize bir teşhis koyuyorlar “Siz birinci derecesiniz ama sizi izleyeceğiz.” diyorlar, bizi de şu an devlet günlük izliyor, günlük numune alıyor. Dolayısıyla bakacağız, göreceğiz, ama bir yandan da atık depolama alanlarının yeriyile ilgili taşınma faaliyetleri de devam ediyor.

Atilla Hocam, istersen burada gel, heyelanla alakalı merak edilenler olabilir.

Ben size tekrar geçici depolama alanlarıyla ilgili olan kısmı anlatırım.

BAŞKAN ATAY USLU – Teşekkür ederiz hocam.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Müsaade ederseniz biz tekrar bir başa dönelim ve olay neydi, nasıl bir şey yaşadık bununla ilgili geri dönelim.

Şimdi, burası kuzey bölgesi, burası da güney bölgesi, bu yığın liçinin olduğu alandan bahsediyoruz. Sahada da sizlere aksettirildiği üzere, şurası faz 4b olarak bahsedilen bölge, burası faz 1 dedikimiz; en son dökülen yığınlar burada, ilk dökülen yığınlar da burada. Hareket kuvvetle muhtemel güneyden kuzeye doğru başlıyor, sonra şu noktada bir sıkışma meydana geliyor. Vadi bölgesine ve ocağa doğru, manganez ocağına doğru bir akma hareketi meydana geliyor. Meydana gelen olay bir yenilme olayıdır, akış şekli de bir akmadır. Çok hızlı bir şekilde sıvı faza geçtiğini düşünüyoruz malzemenin. Sabırlı Deresi bölgesinde 4,7, manganez ocağı bölgesinde 1,2 olmakla birlikte totalde 5,9 milyon metreküplük bir malzemenin aktığını tespit etmiş durumdayız. Peki, devam edelim. Olay zaten bunun akış olması -videolardan da mutlaka seyretmişsinizdir, görmüşsünüzdür- on iki saniyelik bir süreç içerisinde akış başlıyor ve vadiye doğru hızlı bir şekilde hareket ediyor. Bu şu demek: Yaklaşık on on buçuk metre bölü saniyelik bir hızla malzemenin aktığını görüyoruz. Bu daha kolay anlaşılabilmesi adına kırk kırk beş kilometre bölü saatlik bir aracın hızına tekabül ediyor. Bu tabii ki ortalama bakıyorsunuz yani bir yerlerde hızlanıyor, yavaş başlıyor, hızlanıyor, sonra da eğimden dolayı sönümleniyor. 800 metre kadarlık bir eski mesafesi var. Toplam uzunluğu 2 kilometre kadar heyelanlı bir alan kapsadığını görüyoruz.

Şimdi burada biz birkaç tane farklı konuyu konuşuyoruz aslında. Konuştuğumuz konulardan bir tanesi doğaya karşı bir aksiyon var mı, bir kirlenme söz konusu mu? Diğeri, bu olay neden oldu? Buna sebebiyet veren unsurlar nelerdi? Bir sonraki, şu an neler yapılıyor ve şu an yapılan aktivitelerle ilgili -doğa tahribatı olsun, vesaire olsun gibi- unsurlarda neyle karşı karşıyayız?

Bakınız burada bir kelimeye dikkatinizi çekmek istiyorum. “Olası sebepler” yazıyoruz. Neden olası? Çünkü bizim daha bunun üstünde çok emek harcamamız ve gerçek anlamda bunu anlamamız gerekiyor. Ne yazık ki bu hepimizin ilgilendiği ilk maden kazası değil, bazı kazalar oluyor, bunların sebep sonuçlarını ortaya çıkarmak bu kazayla kıyasladığınız zaman daha kolay oluyor ancak bu kaza öyle bir kaza değil. Bu kazada pek çok farklı unsurun bir araya geldiğini, birbirini tetiklediğini, hangisinin unsur olarak hangisinden daha fazla olduğunu anlamak ve bunlarla ilgili bundan sonraki aşamalarda ne yapmak gerektiğini tartışmak gerektiğini düşünüyoruz.

Bakın, bir, yer seçimi. Şimdi, zaten, plan yönünden göstereceğiz. Baktığımız zaman yer seçimiyle ilgili bir sorun var gibi gözüküyor ancak bu şu demek değil: Buraya kesinlikle bu yığın liçi yapılmamalıydı. Hayır, burada zaten söylediklerinizin hepsi olası sebeptir, hiçbirisiyle ilgili kalkıp da kesin olarak şudur diyemiyoruz çünkü bunu bilimsel olarak bir temele oturtmak zorundayız. Ancak şunu söyleyebiliriz: Burada böyle bir akma meydana geldi mi? Geldi. Demek ki burada tasarımsal ve yer yer seçimiyle ilgili bir problem var. Eğer siz burayı seçtiyseniz burada yapılacak tasarım demek ki bu kadar fazla olmamalıydı, bu son derece basit bir mantıkla aktarılabilir. Tasarım yani kuvvetle muhtemel yapılan yığın liçinin tasarımında ve operasyonunda -operasyonu ikiye ayıracağım şimdi- bir sorun olduğu aşikârdır. Peki, hangi operasyondan bahsediyoruz? Bir kere işletme... Ben maden işletmecisiyim. Biz “işletme” kelimesini işte kazma, delme, çıkarma, nakletme, yığılma, dökme bu anlamda kullanırız. Bir de proses işlemimiz vardır, onlar bizim cevher hazırlamacı arkadaşlardır. Onlar da bu çıkardığımız cevherin içerisinde kıymetli mineralleri, kıymetli madenleri üretirler, buna da “proses operasyonu” diyeceğiz. Kuvvetle muhtemel burada tasarımdaki sorunlar direkt olarak işletmeye yansımış olmalı diye düşünüyoruz. Neden? İşte tasarım sorunu ne demek? Fazla yüksekti, fazla dikti, fazla alçaktı, fazla genişti veyahut da fazla dardı. Operasyonda gitti bunu uyguladı ve bu sorunsalın bir parçası oldu.

Proseste ilgili ne gibi sorunlar olmuş olabilir? Orada da, şimdi burada proseste -cevherci arkadaşlarımız çok daha detaylı ve iyi bilgiler verecektir, ben size bir dakika içerisinde özetleyeceğim-malzemeyi biz kimyasallara doyuruyoruz, kimyasalları doyurup çözüp bir taraftan altını, bir taraftan da atığı alıyoruz. Burada yukarıdan verdiğiniz o kimyasalın en aşağıya kadar bitmesi gerekiyor. Bu da beslenen yığının belli homojen bir boyut dağılımında olması gerekiyor. Eğer burada o boyut dağılımında incelme söz konusu olursa bu boruların tıkanması söz konusu olur. Boru tıkanır mı ne olur? Malzeme yukarıya doğru daha çok ıslanır. Bu da nemlenmeyi artırır, malzemenin artmasına sebebiyet vermiş olabilir.

Kontrol ve denetleme... Mutlaka arazi hareketlerini kontrol ederiz. Ne demek bu? Hesaplar yaparız, tasarımlar yaparız vesaire falan ama uğraştığımız şey doğanın kendisidir. Doğa sizin yaptığınız hesapların dışında farklı karakterlerde davranıyor mu, davranmıyor mu diye bunu arazi hareketleriyle dengelemeye, anlamaya çalışırsınız. Burada da toplanan veriler var mıdır? Var ama bunlar yeterince kullanılmış mıdır? Mutlaka burada da bir soru işareti var. Bakınız, yer seçimi. Görüyorsunuz, burada şurası vadi, burası da ocak; ikisinin tam arasında fevkalade dar bir bölgede ciddi anlamda bir inşaat yapılmış gibi gözüküyor. Buradaki bu sorun araştırılıp net bir şekilde ortaya çıkarılmalı.

Ne dedik bir sonraki soruda? Tasarım. Tasarımla ilgili... Elbette biz birtakım dosyalara baktık ama çok ciddi anlamda oturalım da mesaimizi bütün bu dosyaların içeriğiyle ilgili henüz harcamadık çünkü öbür işler daha ağır geldiği için.

Şimdi, bakınız, burada alınan kesitlere dikkat ediyorsanız ne manganez ocağı ne de vadi tarafının bu kesitlerde kullanılmadığını görüyorsunuz. Bu ne demek? Biz aslında buraya -atıyorum- 100 metrelik bir inşaat yapıyoruz ama vadiyle birleştirdiğimizde burası aslında 200 metre, ocakla birleştirdiğimizde burası aslında 250 metre; çok daha büyük bir yapıdan bahsediyoruz. Bu şimdi hesaplara dâhil edilmiş midir, edilmemiş midir? Bunlar mutlaka daha net bir şekilde ortaya çıkarılıp belirlenmelidir. Akış yönüne baktığımız zaman akış yönü sanıyorum, burası faz 1 -ha, bu arada, ben, tabii, bu sahaya da kazadan sonra geldiğim için hatalı terimlerim olabilir, yanlış bir şey söylüyorsa buradaki arkadaşlar mutlaka düzeltsinler- buradan buraya olduğuna göre bir kesit de oradan alınmış olmalıydı diye düşünüyor insan.

Operasyonel olarak baktığımızda yine teyide muhtaç verilerdir bunlar, mutlaka da teyit edilecektir. Hani, yaklaşık 100 metre yüksekliğinde bir yapıyla karşı karşıyayız. Açılarla, tasarımsal olarak belirlenen açılar ile operasyonel olarak belirlenen açılar arasında bir farklılık olmadığını gördük şu aşamada. Mesela, bakın, bu hidrolik iletkenliğe baktığımız zaman 10 üzeri eksi 4 ila 10 üzeri eksi 8 arasında görüyoruz. Onu daha iyi yorumlayacak olan kişi İrfan Hocadır ama sanıyoruz, bu, malzemenin heterojenitesinden kaynaklanıyor yani boyut dağılımı; bu da tıkanmaya yol açabilir ve su miktarını artırabilir, sıvılaşmaya yol açabilir diye düşünüyorum. Yani operasyonda bunları çok daha iyi anlamamız lazım. Velez ki tasarımda çok büyük hatalar var, operasyon tasarımı ne diyorsa yaptı. E, bu da yine tartışma konusu. Nihayetinde operasyonun bunu fark edip çözmesini bekliyoruz.

Bakın, arazi kontrolü verisine baktığımız zaman -sanıyorum, bu da Enerji Bakanlığı sunumundan alınmış bir veridir- şurası hiplik sahası. Olaydan üç gün önce, olaydan iki önce, bir gün önce, olay günü; görüyorsunuz, burada ciddi anlamda bir deformasyonların arttığını görüyoruz. Yaklaşık 160 milimetre. Peki, 160 milimetre böyle bir saha için önemli bir deformasyon mudur? Biz hepimiz mühendisiz, soruyu şöyle soracağız, diyeceğiz ki: “Ben burada jeoteknikten sorumlu kişi olsaydım 160 milimetreyi gördüğümde ‘A, burada çok büyük bir aksiyon oluyor, ben durdurayım, haber vereyim.’ der miydim, demez miydim?” Tabii ki de bu noktada 160 milimetre benim için hiçbir şey ifade etmiyor. Neden? Çünkü bütün geçmiş veriye bakıp “Acaba bu olay geçmişte de bu şekilde oldu mu?” diye bakarım ama dışarıdan bir kişi olarak baktığımda dâhi şuradaki renklere dikkat ediyorsanız, üç gün içerisinde neredeyse 3-5 katlık bir artış söz konusu. Yani ne dedim? Olası sebepler arasında arazi kontrolü ve

yönetimiyle ilgili birtakım aksaklıklar meydana gelmiş olabilir. Zaten takdir edersiniz ki böyle bir kaza meydana geldiğine göre birtakım aksi tesadüflerin ve aksaklıkların meydana gelmiş olmaması söz konusu değildir.

Şimdi, bizim amacımızın bunları ortaya çıkarıp sonra mevcut yönetmeliklerimizi “code of practice” oluşturmamız ve bütün bu yönetmeliklerle “Bundan sonra bu iş nasıl olmaz?”ın “Bu kazalar nasıl olmaz?”ın cevabını bulmak zorunda olduğumuzu düşünüyorum.

Şimdi heyelan sonrasına gelelim. Verilerde hata olmaması gerektiğini ümit ediyorum ama şimdi, bakınız, sabah yapılan oturumda konuştuğunuz değerler tonda, buradaki değerler metreküptür. Yaklaşık olarak ben orada hesap ettim, verileriniz bu değerlerle örtüşüyor. Yığının liçinde tahmini olarak 34-34,5 milyon metreküplük bir malzeme olduğunu düşünüyoruz. 5,9 milyon metreküpü aktı yani bu zaten aktı ve gitti. Yığın liçten 13,5 milyon metreküplük bir malzemeyi taşımamız gerektiğini öngörüyoruz yani yığının liçi şimdi, bunu bir baton kek gibi düşünün, bunun ortası düştü, güney tarafta askıda bir malzeme kaldı, kuzey tarafta da yine nispeten stabil ama yine de bir sürü soru işareti olan bir malzeme kaldı; bunların da taşınması gerekiyor. Ne yaptı efendim? 13,6 milyon. Bu da şu demek: Yaklaşık 20 milyon metreküplük malzemenin birtakım alanlara taşınması gerekiyor. Ben bilmiyorum ama dünyada herhâlde “geçici atık depo sahası” diye bir kavram yoktur. Biz burada buna mecbur kaldık ve böyle bir geçici depolama alanı arayışı içerisine girdik. Neden? En önemli sebebi tabii ki o sırada atığın içerisinde bulunan işçi kardeşlerimiz yani onların bir şekilde çıkartılması, çıkarılmaları için faaliyetler hâlâ da devam ediyor.

İkinci önerilen bir sebep de o atıkla doğanın birleşimini kesip bölgedeki suların kirlenmesine müsaade etmemektir. Ve burada da atık alanları yani -bu arada ben buna “atık” diyorum, hepimizin diline pelesenk olduğu için “atık” diyoruz ama bu aslında atık değil. Bu, içerisinde altın olan cevherli malzeme, yığın liç malzemesi, liçe tabi olacak cevher malzemesi boyutlandırılmış ama bugün itibarıyla atık diyoruz bilginiz olsun- bu alanları seçerken de “neresi olsun, nereler olabilir?” diye seçerken yine jeolojiden faydalandık. Ben şimdi bir iki dakika müsaade edeyim, hocam anlatsın.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Aslında girişi yapmıştık. Daha kolay anlayacaksınız, 3 tane birimden bahsetmiştik: Kireç taşı, pembe renkli olanlar granit, burada kireç taşları var bunlar ve şu sarı renkte gördüğünüz metasedimenter. Yani bunlar geçirimsiz birimler. Burada gördüğümüz yer ana ocak. Bugün durmadık o ocaklarda ama burada şu an fiili olarak devam depolama ediyor. Bu, görmüş olduğunuz şu anki topografya. Şu kısımlar artık bitti yani cevheri alabilmek için burayı taşıdılar ama burada görüyorsunuz. Burada söylemek istediğim, Atilla’nın söylediği şey: Şu an cevheri yani malzemeyi bizim depoladığımız alanın altı doğal olarak yarı geçirimsiz malzeme, bu avantaj. Peki, bu iyi bir şey ama biz tedbirlerimizi almaya devam ediyoruz yani jeoloji biliyoruz.

Peki, buralarda ne yapılıyor? Bu ana ocakta önce tabanda bir dolgu yapıldı, düzlemeyle yapıldı, burada o faaliyeti görüyorsunuz. Daha sonra buraya 1 metre kil serildi. Buradan killerden numune alındı. On üzerine eksi 9 metre bölü saniyedir yönetmelik değeri. Onu, 10 kat daha düşük bir değer gibi düşünün yani fazlasıyla sağlıyor. Bunun haricinde tabii burada zemin kötü kaydolmadığı her yerde aynı olmadığı için bazı yerlerde bu kil 1, bazı yerlerde 1,5; bu da avantaj. Bunun üzerine de 2 milimetre jeomembran serildi. Gerek var mı aslında? Aslında gerek yok. Bununla ilgili çok fazla spekülasyon yapılıyor. Eğer biz burayı mühendislik olarak yani bir nihai depolama alanı olarak tasarlayacaksak buraya gelen suyu bizim alıp bir şekilde arıtmaya aktaralım. Burası geçici depolama alanı olarak tasarlanan bir yer yani buradaki malzemeyi alacağız biz nihai depolama alanına götüreceğiz. Zaten malzeme geçirimsiz, yarı geçirimsiz, üzerine 1 metre kil de koyuyoruz biz yani biraz önce verdiğim örneği de düşünün 1 metre süzülmesi yüz yıl alıyor. Biz bunu yüz yıl burada tutmayacağız, zaten yüz yıl tutarsak burası artık kalıcı olmuş olur.

Bu faaliyet... Burada görüyorsunuz, bir yandan serme işlemi yaparken bir yandan da hızlı hareket etmek gerekiyor çünkü burada bir hedef vardı: Günlük 50-70 bin metreküplük bir malzeme taşımak. Amaç hızlı bir şekilde madenci arkadaşlarımıza ulaşmak. O yüzden bir yandan bu, serilirken bir yandan depolama işlemi devam ediyor, sıkılaştırma işlemi devam ediyor. Atilla Hocam anlatacaktır, bunlarla ilgili ileride stabilite çalışmaları yapılacak bu sahalarla alakalı. Şu an itibarıyla buranın 7 milyon metreküp kapasitesi var, daha yeni başladığı için şu an kalan 6.725 yani nihai depolama alanına geçinceye kadar bizim biraz daha vaktimiz var.

Burası ikinci mermer ocağı. Yine, mermer ocağının olduğu yere bakın. Yine, burada tabanı yine aynı birim. Senaryo aynı, değişen bir şey yok. Burada tam tersi bir durum var. Burada 2 kot olduğu için 1.067 ile 1.070, burada minimum biz 1 metrelik şart koştuk firmaya ama burada bunu doğal olarak sağlamak için 2 metre sermek zorunda kaldılar. Yastıklama için de yanlarında yastıklama yapılıyor killerde, burada “1 metre” demiştik ama uygulamada gördük ki araçların genişliği 2,5-3 metre yani o 1 metrelik kili seremiyor, en az 3 metre sermesi lazım. Dolayısıyla, bunu düşünün ki ortaya bir malzemeyi koyuyorsunuz, etrafını da kille sıkılaştırarak kapatıyorsunuz. Bu da geçici olarak düşünüldüğünde olumlu bir sonuç olarak karşımıza çıkıyor.

Peki, buralarda bütün sahalarda işlem bittikten sonra çevresindeki suların, yüzey sularının atıkla temasını geçecek kuşaklama kanalları olacak. Bir de firmadan bizim istediğimiz, buralara biz en son gözlem tedbir amaçlı kuyuları açacağız, aşağı su gidiyor mu diye. Gidiyorsa, ulaşmışsa buna rağmen, bunları da tekrar ne yapacağız? Uzaklaştıracakız, susuzlaştırmaya yapacağız. Tabii, bunların hepsi, bu bahsettiklerimiz bir yılın içerisinde olması gereken süreçler, eğer bir yıla kadar bunlar nihai depolama alanına aktarılsa planlandığı gibi, o zaman sorun yok ama yoksa, burada izleme faaliyetleri de oluşturulacak ve izleme buna göre yapılacak.

Burası da güneybatı sahası, burası özellikle şeyin olduğu bölge, ilk başta yığın lıçını hafifletmek için yapılan kazıların olduğu yer, aynı zamanda burası firmanın geçici stok sahası. Bunun da altı geçirimsiz birimle kaplı, dolayısıyla burada kapasite dolmuş durumda, 1,2 milyon metreküplük bir kapasite var burada. Burada da 1 metre kil serildi ama cevher stok malzemesi... Şu gördüğünüz kısımlar yığın lıç malzemesi, bu da cevher malzemesi yani aslında maden işlemiş olsaydı bunlar prosese gidip içerisinden altın alacaktı ama şu an orada bekliyorlar. Çevresinde kuşaklama kanalı oluşturuluyor bu şeyin, yukarı güneybatı sahasında kırmızıyla olan... Çünkü burası biraz tepede kalıyor, orada yüzey olarak, yüzey akışından geçecek sular kuşaklanarak bir havuza, kırmızı renkli havuza aktarılıyor, oradan arıtmaya gidecek. Yeşil de tepede, daha yukarıdan temiz su gelecek olan kısım, onu da kuşaklayarak temiz su havuzuna aktaracak. Dolayısıyla, aslında burada uygulanan “geçici” diyoruz ama aslında nihai gibi tedbirler almaya çalışıyoruz. Burada hem jeolojinin bize vermiş olduğu avantajları hem de doğanın bize vermiş olduğu avantajları kullanıyoruz.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Takdir edersiniz ki şimdi, bu geçici sahaların yanında bir de kalıcı sahanın olması gerekiyordu, bir avantaj teşkil etti. Hâlihazırda ÇED izni alınmış bir ADT sahası vardı bu bölgede görüldüğü üzere. Bu sahanın da kalıcı atık depolama sahası olarak dizaynı için çalışmalar başlamıştı. Nihayetinde baktığımızda bugün itibarıyla jeoteknik etüt çalışmaları yapılıyor, jeoteknik etüt çalışmaları yapıldıktan sonra onlar bitince bir firma tarafından buranın detaylı bir şekilde projelendirmesi yapılacak, denetiminden sonra da inşaat işleri başlayacak. Biz, buraya yapılırken birkaç tane farklı alternatif vardı “Acaba buraya nasıl bir şey yapmak lazım?” diye. Bizim de kabul ettiğimiz öneri buranın yaklaşık 13 milyon metreküplük burayı bir kuru atık sahası, tıpkı bir “magnez draptaph” gibi kullanılmasının daha uygun olduğunu düşündük.

Fazla da vaktinizi almamak adına çok kısa bir özet yapmak icap ederse... Bütün bu çalışmalar sırasında o çalışanların ve o olaydan sonra yani o döküm işleminden sonra oranın stabilitesini denetlemek adına da birtakım çalışmalar yapıyoruz. İşte, kesitler alınıyor, stabilite analizleri yapılıyor. Bunu hem

güneybatı sahası için... Bunlar yapıldıktan sonra mevcut ve yeni alınan jeoradarlarla arazi hareketleri kontrol edilmeye çalışılıyor, görüyorsunuz ve bunları yaparken de bu stabilite analizlerini yaparken de “Acaba biz hangi sırayla ana ocağı dolduracağız?” “Mermer ocağı mı önce dolduralım?” “Hangisi hangi kottayken nasıl olsun?” gibi farklı farklı mühendislik çıktılarını elde ediyoruz. Ancak elimizdeki veriyi, şimdi, yepyeni bir sistemle karşı karşıyayız, malzeme yenildi ve şimdi biz o yenilen malzemeyi yeni bir yere depoluyoruz. O yenilen malzemenin, o yeni depolanacak alandaki reaksiyonunu anlamak için yeni testler yapmak durumundayız ve şu an bu testler yapılıyor. Bu testlerin sonuçlarına bağlı olarak da devam eden süreçte mutlaka bu analizlerin hepsi tekrar edilecek ve eğer bir sorunla karşılaşırsak, mesela güneybatı sahasında bugün itibarıyla yaklaşık 1,2 milyon metreküplük bir döküm yapılmış, eğer burada bir sorun tespit edersek o zaman diyeceğiz ki: “Bu 1,2 milyon fazla olmuş, 900’e düşsün.” Anlatabiliyor muyum? Bunun için yeniden analizler yapılacak ve yeniden testler yapılmak zorunda. Arazi kontrolü ve yönetim planında bunları birleştirip daha güvenli bir yer yapılmaya çalışılıyor ama bütün bu iş bittikten sonra da yani bu depolandıktan sonra mutlak surette bu yapılar alınacak, kalıcı döküm sahalarına, kalıcı atık depolama sahalarına yeniden depolanacaklar.

Peki, sorularınız varsa alalım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sayın Başkan, soru sorabilir miyim?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Bu arada, ben özür dilerim, bir şey daha söyleyeyim müsaade ederseniz. Bu çalışmalarda katkısı olan Ömer Hocamızı da mutlaka sizlere tanıtmak isterim. Sunumda katkısı olan Mustafa Hocamız, Hüseyin Hocamız yani onlar toparlamak ister; Ömer Hocam çok emek harcıyor.

BAŞKAN ATAY USLU – Bence iyi olur, iyi olur, hocalar kendilerini bir tanıtsın.

Kusura bakmayın, sunumunuz çok uzundu -biraz önce konuştuk- vakit daraldı ancak başında da söyledim sunumun; sizi Türkiye Büyük Millet Meclisine davet edeceğiz, bir günü ayıracağız, tamamen soru-cevap ve bu konuyu enine boyuna, belki bir iki toplantı yaparak değerlendireceğiz. Biz sunumdan sonraki süreçte daha çok bilim insanlarını dinlemek istiyoruz zaten çünkü siz hem işin bilimsel yanındasınız hem de sahadasınız. Bunları sorup bir kanaat oluşturacağız.

Ben teşekkür ederim.

Tabii, konuların birçoğu teknik konular. Burada mühendis arkadaşlar var, onlar olaya daha hâkim ancak bizler anlamaya çalışıyoruz.

Şimdi, şöyle yapalım: Saat sekiz sayın vekilim, soruları alalım. Zaten hocalarımızla bu akşam beraberiz, yarın da beraber oluruz, haftaya da beraberiz. Akşam, toplantılardan sonra -ben rica ediyorum, onlar da müsaitse- akşam yemeğinden sonra hocalarla oturalım, bir sohbet havasında, karşılıklı olarak da bunları konuşalım istiyoruz çünkü bizim literatürde yanlış kullandıklarımız var, bilmemiz gerekenler var, o daha öğretici oluyor. Biz buraya öğrenmeye geldik ama tabii, Müzeyyen Hanım konuya hâkim, mühendis, onun da teknik olarak sormak istedikleri var tabii.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Estağfurullah, kayda girsin diye, hani akşam kayda girmeyebilir. Ben birkaç yerde de sorduğum için, yine hem Komisyonunda sordum hem sahada sordum.

BAŞKAN ATAY USLU – Buyurun.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Şimdi, bu liç alanını bilmiyoruz -belki şirket cevaplamak ister- bu liç sahası yani hem mangan sahası hem de kireç taşı alanı içinde mangan sahası için “34 milyon metreküp kapasitesi var.” dediniz zannediyorum.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Hayır, bu yığın liçi alanında şu gün itibarıyla depolanmış toplam malzeme miktarının yaklaşık 34 milyon metreküp mertebesinde olduğunu düşünüyoruz. Yani o gördüğünüz saha var ya, o sahadaki toplam malzemenin bir hesaba göre o kadar olduğunu düşünüyoruz. Mangan sahası değil, o mangan sahası kullanılmış ve bitmiş bir açık ocak.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Mermer sahası mı sizin söylediğiniz?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Hayır, bütün heyelan olmuş malzeme var ya Sayın Milletvekilim, o heyelan olmuş malzeme eğer heyelan olmasaydı orada yaklaşık olarak toplam 34 milyon metreküplük bir malzeme olacaktı, onu söyleme çalışıyorum.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ha, tamamı, malzemenin tamamı 34 milyon metreküp.

Ben şunu sormak istiyorum: Bir mangan sahası var boş ve işletilmeyen, bir de mermer sahası var. Böyle iki boşluk dururken liç yapmak için -teknik zorunluluk mudur, onu bilmediğim için, belki siz de yanıtlayabilirsiniz- neden bu alanlar seçilmemiş liç yığını olarak da bu kadar zorlayarak bir yere, işte 270 metre birtakım şeylere göre bir liç yapılmış, neden bu alanlar kullanılmamış?

İki, ikinci soruyu da buna bağlı sorayım. Şu anda siz bunu o mermer sahasına yığıyorsunuz, görünen o ki bu sonra tekrar çıkarılacak ve zenginleştirilecek, bir işlem daha yapılacak. Bu süreçte o borularla yapılıp o liç işlemi bu aşamada yapılabilir mi? Sadece oradan şu anda o heyelanlı malzeme mi kurtarılmaya çalışılıyor?

İkisi birbirine bağlı, daha sorularım var ama ilk etapta bunları sorayım.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Benim sunumun sonunda atladığım bir nokta var, cevaplara başlamadan önce müsaade ederseniz o konuları da bir söyleyeyim. Biz bütün bu çalışmaları yaparken tek başımıza 3 kişi, 5 kişi gelip yapmadık, bize burada her türlü veriyi, doneyi veren hem Bakanlık tarafından hem işletme tarafından hem yükleniciler tarafından bir sürü mühendis arkadaş oldu; hepsine de teşekkür ediyorum yani bunu da söylemek zorundaydım.

Öncelikle şunu söyleyeyim: Manganez ocağı henüz iki sene... Bir kere, yığın liçinin yapılmasıyla ilgili teknik bilgiyi burada Hüseyin ve Mustafa Hoca var bizim, onlar çok daha iyi verirler -burada bir yerdeler- ama şunu söyleyeyim: Bu alanın düz olması lazım, üstünden malzemenin kimyasal akıtılması, altından da borularla onun alınıp o boruların zenginleştirme tarafına ve atığa gönderilmesi gerekiyor ki...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – O zaman atık alanı olarak kullanılabilecek alan diyebiliriz.

ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Yer çekimine ihtiyaç var yani değil mi?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Evet, bravo.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Evet, onu sordum.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – O yüzden bunu bir açık ocak sahasını “yığın liç sahası” olarak değerlendiremeyiz.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ama “nihai atık” sahası olarak değerlendirilebilir.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Şöyle, mermer ocağını neden hızlı bir şekilde kapatmak zorunda kaldık? Aslında biz böyle yaparak bir mühendislik -nasıl söyleyeyim- tasarımı, bir mühendislik inşaatını kapatıyoruz şu anda. O, uzun bir emektir, biz şimdi o emeği bir anda doldurup ondan vazgeçiyor gibi davranıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Orası gerçek bir mermer ocağı mıydı yoksa başka bir...

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Orası kireç taşından olduğu için büyük ihtimalle o yüzden işletme tarafından “mermer ocağı” olarak isimlendirilmiş.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Adı öyle yani.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Adı öyle ama hani onunla ilgili teşvikle ilgili...

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Bir işlem yapılıyor mu orada, yapılıyor muymuş daha önceden?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Tabii, orada bir üretim yapılıyor.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Ne yapılıyor?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Cevher üretiliyor fakat bugün itibarıyla...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Mermer değil ama.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Değil...

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – ...etrafı gördünüz, o çıkan atığın depolanabileceği çok sınırlı alanlar var. Hatta biz -Ömer Hocam beni uyarmıştı- başka alanlara da baktık, onları kabul etmedik çünkü orada döküm yapılsaydı sıvı karışımı da olabileceğinden dolayı o yüzden mümkün değildi. Bakın, bugün mermer ocağında ve ana ocakta depolanan malzemede herhangi bir liç işlemi yapılmıyor, yapılamaz da; teknik olarak da bu mümkün değil, bir zenginleştirme yapılamıyor ama onlar neden peki bir zenginleştirme yapılamayacakken alınıp da başka bir alanda depolanacak? Çünkü çok hızlı bir şekilde geçirimsizlik yapılmaya çalışılıyor ve membran serilmeye çalışılıyor. Burada nihai depolama alanlarının yüz yıl, yüz elli yıl, iki yüz yıl boyunca doğaya kontaminasyon, kirliliğe bir karışım olmayacak şekilde tasarlanması lazım. Takdir edersiniz ki bu kadar hızlı çalışılan bir ortamda hata yapılma ihtimali vardır. O yüzden de onlar taşınacaklar ve gerçekten tasarımı daha güvenilir bir şekilde yapılmış, inşaatı daha iyi yapılmış nihai depolama alanlarında depolanacaklar.

Bunlardan altın tekrar kazanılır mı, kazanılmaz mı, kazanılmasıyla ilgili ekonomik değerlendirme yapılır mı, yapılmaz mı; bunlar bugünün konusu değil ne yazık ki.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Onlar sonraki konular tabii ki.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Elbette ki mühendislik olarak çalışılabilir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Membran kalınlığı ne kadar olmalı? Geçirimsizlik için membran kalınlığı ne olmalı?

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Mühendislikte burada 0,50 santim normal, 2 milimetre de şey ekleniyor normal nihai depolama alanlarda.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Ama burada 1 metre serildi diye biliyorum.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Burada kottan dolayı bazı yerlerde 2 metre, bazı yerlerde 1 metre serildi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Ama ben sizin şu anda yaptığınızdan ziyade geçmişte sağlıklı olarak bu uygulanmış mı ve standardı açısından ne kadar olması gerekiyor? Liç alanı için söylüyorum.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Ona bakmak lazım.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Bakanlık onun denetimlerini yapıp bakmışlardır.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Onlar bence önemli çünkü bu kaymaya neden olan kontaminasyona... Yani, geçmişte de bir kontaminasyon var mıydı, yok muydu da sorgulanmalı bence.

MESUT DOĞAN (Ankara) – Ben zihnimizin netleşmesi için bir şey sormak isterim: Bu kaymadan önceye gitmiş olalım, bu liç alanında 1'inci fazdan 4'üncü faza kadar veya 1'inci basamaktan 33'üncü basamağa kadar bulunan bütün oradaki yığını biz komple cevher alanı olarak mı görüyoruz yoksa bir kısmını atık, bir kısmını cevher olarak mı görüyoruz?

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – “Tüketilmiş” diyebiliriz aslında bunlara; belirli bir süre alınmıyor; yıkanıyor, yıkanıyor, yıkanıyor...

MESUT DOĞAN (Ankara) – İşte, yıkanma işlemi ne zaman bitiyor? Mesela, son dönemde, 1'inci basamakta da...

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Artık ekonomik olarak alamadığını gördüğü zaman biter yani bu maden yataklarında değere bakılır...

MESUT DOĞAN (Ankara) – Faz faz mı yoksa basamak basamak mı yani?

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Bunu cevher hazırlamadaki hocalarımızdan rica etsek.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Hüseyin Hocam, şunu açıklar mısın?

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Gerçekten onu tam olarak ben de...

MESUT DOĞAN (Ankara) – Yani hem 1'inci basamakta hem 33'üncü basamakta aynı anda damlama sistemiyle hâlâ cevher elde etme çalışması yürütülüyor mu? Biz onu merak ediyoruz yani.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Şöyle gerçekleşiyor: Normal şartlarda -aslında bizim bunlarla ilgili Mustafa Hocayla videolarımız da var projede- tesis daha ilk yatırım aşamasındayken planlar başladığında 1 kat yığın seriliyor yani bu işte mermer ocağından gelmiş, başka bir ocaktan gelmiş, belirli bir boyutta kırılmış, kırılan malzeme oraya serilmiş...

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Öğütülmüş mü, kırılmış mı?

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Oradaki fark da çok önemli, biz burada “kırılmış” ifadesi kullanıyoruz çünkü öğüttüğümüz zaman -gözümüzün önüne rahatlıkla gelsin diye söylüyorum- un boyutuna öğütülür ama kırılma olduğu zaman biraz daha mıcır taşı, yollarda gördüğünüz mıcır gibi, kabaca gözünüzde bu şekilde canlanabilir. Yani bu 6 milim olur, 12 milim olur, tesisten tesise, cevherden cevhere değişir. Bazen de içinde ince fraksiyonlar olduğu için -hocalarımız az önce anlattı- aralarında tıkanmalara sebep olabilir diye. Önce bir aglomerasyon işlemi gerçekleştirilir.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Bizim gördüğümüz liç öğütülmüş gibi.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Biz de onu fark ettik. Geçmiş yıllarda tabii, bu yığın biraz yıkılınca aslında fark ediliyor. Herkes “toprak” ifadesini kullanıyor.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Aynen öyle.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Bu ifadeyi de aslında belki düzeltme gerekebilir. Akan malzeme toprak değil, toprağa benzediği için toprak dilimizde yayıldı, aslında toprak değil; isterseniz taş diyelim, isterseniz mıcır diyelim, farklı bir ifade kullanabiliriz fakat görüldüğü üzere biraz ince malzeme mevcut.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Evet.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Bu da muhtemelen olası sebepler kısmına operasyonel başlıkta geçiyordu; birinci katı serdik, üstten siyanür veriliyor, alttan süzüle süzüle belki -işletme şartlarını çok bilmiyorum- on beş gün ile üç ay arasında değişir.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Belli bir süre veriliyor.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Üsten verdiğiniz solüsyon aşağı geçene kadar bir süre alır. Sonra belirli bir süre sonra kapasite artışı geldiği zaman üste bir kat daha serebilirsiniz. Üsten siyanürü verdiğiniz zaman 2'nci kat 1'inci katı geçerek zaten aşağı iniyor. Sonra 3, 4, 5, bu şekilde yukarı çıkar.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Maksimum şevin yüksekliği ne kadar oluyor her bir faz için?

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Her bir kat tesisten tesise değişmekle birlikte 6 ila 10 metre arası değişir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Fazzı demiyorum, bir fazda kaç şev olabilir?

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – 6 ila 10 metre arasında değişir. Burada 8’di galiba yanlış bilmiyorsam.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – 8’di burası.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – 8 hocam.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Bazı firmalar 6 tercih edebiliyor, bazıları 9 tercih edebiliyor ama burada 8. Bu şekilde yığınlar üst üste, üst üste bindiriliyor. Ama az evvel bahsettiğimiz gibi, biraz ince, ufalanmış, toprağımsı bir malzeme gözleniyor. Bu da muhtemelen yıllar içerisinde ya onun kendini bıraktığını ya o tarihlerde -hangi yıllardaysa- belki de yüksek performansla oraya serilmediğini, aglomerasyon işleminin dağıldığını gösteriyor veya ince bir malzeme serildiğini gösteriyor ki boşlukların arasında muhtemelen bir tıkanma olmuş. Malumunuz üzere bir mıcır yığını yaptığınızda, üstten su bile verseniz aşağı süzülür.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Tabii, oradan aşağı çabuk geçer.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Süzüle süzüle aşağı inmesini bekleriz belirli bir süre sonunda.

PROF. DR. İRFAN YOLCUBAL – Orada şunu söyleyelim: Burada bu malzemeler alınmış ve geçirgenlik testleri yapılmış...

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Bu testler yapılmadan zaten hiçbir şekilde ne bu firma ne bir başka firma yatırıma girmez, verileri hesaplayamaz; gelir, tüketim, işletme maliyetini zaten hesaplayamaz; mutlaka hesaplamışlardır, bu süzülme işlemini gerçekleştirmişler. Fakat zaman içerisinde bu ya ufalandı ya da ufak boyutlara serildi ki tıkanmalar olmuş olmalı -olası sebeplerden olarak düşünüyorum ben- ve yukarıdan verilen solüsyon, yağmur, iklim şartları içerisinde bir “göllenme” dediğimiz...

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Bir ayrışma yapıldı.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Yani solüsyonun gelip aşağıya akamadığı, tıkanıdığı bir durum söz konusu olur. Buna “göllenme”, “ponding” farklı farklı ifadeler kullanılabiliyor, muhtemel olası sebeplerden bir tanesi olarak şahsen bunu düşünüyoruz.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Peki, solüsyonu fazla basma durumu var mı?

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Solüsyonu fazla basmada o da muhtemel -ben teknik açıdan tesisin işletme şartlarını çok bilmiyorum- aşağıdan yani tesisten yukarıya basılan solüsyonla alınan solüsyonun mutlaka kayıtları vardır, bunlar tespit edilebilir, ben bilmiyorum.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Edilebilir değil mi?

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Edilebilir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Bu bilgileri kimden alacağız? Bu bilgiler olmalı yani ya şirketten ya birilerinde, bilgiler olmalı bence.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Firmaya soracağız.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Bu bilgiler mutlaka vardır zaten ama bizim en güncel konularımız ne yazık ki bu detayda olmadı. Biz daha ziyade mevcut durumu ve...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Siz sonraki durumu kurtarmaya çalışıyorsunuz da ama şu var: Bizim şu anda 22 tane işletilen altın madenimiz var.

BAŞKAN ATAY USLU – Sayın Vekilim, şöyle yaparız...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hemen cümleyi bitiriyorum Sayın Başkan, yani bu...

BAŞKAN ATAY USLU – Yok şöyle: Siz sordunuz ya bunu isteriz ilgili bakanlıktan, firmada varsa firmadan, bakanlıkta varsa bakanlıktan alırız. Bu sorular teknik sorular...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yani şunu söylemeye çalışıyorum: 22 madende bu zenginleştirme işlemi şu anda yapılıyor. Benzer kaza yani şimdi ben bunu teknik diye...

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Aynı şekilde benzer şeyler yaşanmasın.

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – 10 tane...

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Efendim?

AHMET ÇOLAKOĞLU (Zonguldak) – 10 tane.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Neyse, yani sonuçta 22 madene ruhsat verilmiş ve çalışıyor şu anda Türkiye’de.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Bununla ilgili açıklama yapabilir miyim? 22 tane farklı madenimiz var, altın madenimiz var, bunların...

ŞENOL SUNAT (Manisa) – 3 tanesi herhâlde aktif?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – 10’unu aktif diyelim...

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) – 10’nu da liçe mi çalışıyor?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Başka bir şey söylemeye çalışıyorum: Yani miktarından çok benim söylemeye çalıştığım... Diyorsunuz ki: “İnce olduğu için malzeme onun ağızını tıkamış olmuş olabilir.”

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Olabilir.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Yani bunun hesabının yapılmış olması gerekir, bir. İkincisi, başka bir madende de bu kazaların yaşanmaması için buradaki hatayı bilmemiz gerekiyor. Yani ne var ki, ne oldu ki bu yığın liçi harekete geçti? Buradaki olumsuzluğu bilirsek tabii ki şu anda sizin birincil şeyiniz buradaki insanların çıkarılması ve o yığın liçinin kaldırılması ama bundan sonra olası kazaları engellemek adına burada neyin gerçekleştiğini bilmemiz gerekiyor, onun için de o verilere ihtiyaç var diye düşünüyorum. Hep böyle, bir belirsizlik, hep bir şey... Yani hiçbir kurumdan bu konuda net yanıt alamıyoruz, gerçekten sorun bu.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Ben bir şey söyleyebilir miyim?

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Buyurun.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Ben çok hemfikirim sizinle, öncelikle onu söyleyeyim ama şöyle bir durumla karşı karşıyayız: Mesela, yanlış hatırlamıyorsam 2010 yılında Amerika’da bir kaza oldu West Virginia tarafında yer altı kömür madeninde, tıpkı bizim Bartın kazası gibi; kazadan sonra yaklaşık yirmi aylık bir süreç boyunca araştırma yapıldı. Farklı farklı kurumlar, işte, İstanbul Teknik Üniversitesi, ODTÜ’sü, MTA’sı vesaire gibi ciddi kurumlar oturdular, hepsi o kazanın sebepleriyle ilgili projeler geliştirdiler, yaptılar ve bunların hepsi birleşti ve o kaza sonucunda hava dönüş yollarındaki taş tozu miktarının artırılmasına karar verildi ve bununla ilgili bir “code of practice” yaratılmış. Bizim de aslında ihtiyaç duyduğumuz tam olarak bu. Sizin sorularınız fevkalade can alıcı ve doğru sorular ama bizim veyahut da başka bir ekibin -sadece biz de çalışmıyoruz bu arada, başka insanlar da çalışıyor- buna cevap vermesi için bunların mutlaka projelendirilmesi, on iki ay, on sekiz ay, yirmi ay, yirmi dört ay gibi... Çünkü bu kaza çok da basit bir kaza değil. Oluş sebeplerini konuşmak çok önemli değil gerçek sebebi bulmak açısından ve ondan sonra biz yirmi dört ay sonucunda da şuna ulaşmalıyız: Artık bundan sonra madenlerde şu şu şu böyle kontrol edilmelidir diye gitmeliyiz. Çünkü

bakın, Soma'yı yaşadık, hepimizin bildiği, Siirt'ten bahsediyordu bir sayın milletvekilimiz, onda da vardım yani bunların hepsini yaşıyoruz, bir sürü çalışma yapılıyor ama nihayetinde orada kalıyor onda mutabıkız.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) – Hocam, bir şey söyleyeceğim: Bu sahanın yüksekliğinin -az önce orada da siz şey yaptınız- ne kadar etkisi var tahminen?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Bakınız, burada “Yığın liç sahasının yüksekliği şu kadar olmalıdır.” diye bir şey yok. Önemli olan, bu tasarım, bu yükseklik stabilite ilkelerine göre boyutlandırılmış mıdır, boyutlandırılmamış mıdır? Burada bir kaza oldu mu? Oldu. Demek ki burada boyutlandırmalarda ya hesaplarda hata vardı ya analiz kesitlerinde hata vardı ya malzemenin jeoteknik özelliklerinin tayininde ve uygulanmasında hata vardı.

MUSA KÜÇÜK (Gümüşhane) – Yani bir tanesi de yükseklik olabilir değil mi?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Elbette, yükseklik zaten, o yapıya uygun yükseklik dizaynı yapılmamış, bu çok net. Ama bakın, o yüzden, mesela, biz şimdi ne yapıyoruz? Yeni deneyler istiyoruz. Niye? Yahu, zaten bu mevcut deneyle, mevcut sonuçla burası yenildi, şimdi ben bu sonucu kullanıp da burası stabil diyemem ki. O yüzden tekrar deneyler yapılıyor ve şunu söyleyeyim: Daha çok yapılması gerekiyor, daha uzun bir yol var.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Ben bir şey sormak istiyorum: Bu süreç öncesinden ve sonrasına Anagoldan bilgi alabiliyor musunuz?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Ben alıyorum.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Mesela, Anagoldan veri talebiniz oldu mu? Öncesine ilişkin, şimdiki sonuçlardan yola çıkarak, sebeplerini bulabilmek açısından, bununla ilgili Anagold firmasından siz hiç bilgi talep ettiniz mi? Yani daha önceki hareketliliklerle ilgili, işte, bir sürü dal var içerisinde, o dallarla ilgili araştırma yaparken, bu sonuçlara ulaşırken ve bu olasılıkları tartışırken sizler Anagoldan bilgi istediniz mi? Anagoldun bilgi paylaşımı var mı burayla, ben merak ediyorum, onu sormak istiyorum.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Müsaade ederseniz önce kendi konumumuzu açıklayayım: Biz bu sahada, bu olayda, kazada bilirkişi olarak atanmadık, o yüzden de geçmiş olaylarla ilgili inceleme “Acaba nasıldı?” gibi sorularla hemhâl olmadık. Biz olay olduktan sonra, özellikle geçici atık sahaları ve kalıcı atık sahalarıyla ilgili tasarımlar, onun inşaat operasyonları vesaire gibi süreçlerle ilgili çalışıyoruz. Kontaminasyon oluyor mu, olmuyor mu? Yer seçimiyle ilgili çalışıyoruz. O noktadaki sorunuzun cevabına geleyim: “Anagoldun ekibi bize destek oluyor mu?” Zaten beraber yürütüyoruz. Bakın, mühendislik şöyle bir iş değil: Ben gideyim bir sahaya, hemen anlayayım, ondan sonra da çözeyim; bu mümkün değil.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Yok, zaten o açıdan sordum, size bilgi veriyorlar mı, paylaşım var mı? O yüzden sordum.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Kesinlikle veriyorlar. Bakın, jeolojide olsun, jeoteknikte olsun, maden planlamada olsun, hep o arkadaşlarla gece yarılarna kadar çalışıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yığın liç sahasının tasarım projesi sizde var mı, şirketten temin ettiniz mi?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Var, evet.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tasarımda bir kusur gördünüz mü?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Şimdi, bakın, bunu çok detaylı çalışmadım çünkü benim burada söyleyeceğim şey çok net bir cevap olur ve kayıtlara geçer doğruyu söylemek gerekirse. Ben bunu A'sından Z'sine kadar tüm bileşenleriyle çalışmadan size “Evet.” veya “Hayır.” dersem, bu doğru olmaz. Tespit ettiğim birtakım unsurlar var ama dediğim gibi, ben bu projenin bilirkişisi

olmadığım için oturup da onunla vakit kaybetmedim. Neden? Bizim baktığımız yer -sadece benim değil yani bütün ekibimizin- daha farklı anlatabildim mi ama o dediğiniz noktaya gelecek miyim? Elbette geleceğim, özellikle kalıcı depolama sahasının tasarımı yapılırken buradaki tasarım nasıl yapılmış, hangi parametreler kullanılmış; bunları daha detaylı çalışacağız. Vakit biraz dar, o yüzden de biz bu vakti kullanmak için çok geriye gitmeden çalışıyoruz.

BAŞKAN ATAY USLU – Oğuz Bey, bir de sizin sorunuz vardı; onu da alalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir de Sayın Başkanım, tasarım projesi gizli değilse biz de Komisyon olarak şirketten talep edelim.

BAŞKAN ATAY USLU – İsteyelim.

Sayın vekillerim, şimdi, biraz önce -tabii, Müzeyyen Hanım çıktı da- ben onun sözünü şunun için kestim: Teknik veri -Deniz Bey- bilgiler isteniyor, hani, yeni şeyler çıkıyor; bunların hepsini isteyebiliriz arkadaşlar; İç Tüzük gereği, bizim çalışma prensiplerimiz gereği bunların hepsini isteriz, ilgili arkadaşlara ulaştırırız; bunlar gizlenecek, saklanacak bilgiler ve belgeler değil netice itibarıyla, mutlaka ortaya çıkacaktır.

Bugün hocamdan...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani Sayın Başkanım, şunun için diyorum: Şirketi Meclise çağıracağız...

BAŞKAN ATAY USLU – Ben bir bitireyim, müsaade ederseniz ben bitireyim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...görüşmeden önce bu yığın iç sahasının tasarım projesine...

BAŞKAN ATAY USLU – Müsaade et.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – ...ve hangi bakanlıkların bunu onayladığına dair bilgiler bizde olursa daha sağlıklı bir çalışma yapmış oluruz.

BAŞKAN ATAY USLU – Müsaade ederseniz...

Sayın Hocamla kazadan sonra bölgede çalışmışlar, biz buradaki gözlemlerini kendilerinden almak için bunu yaptık ama tabii, hep söylüyoruz: Bir idari soruşturma var, bir adli soruşturma var ve bu soruşturmanın çerçevesinde savcıların ve mahkemelerin bilirkişi atadığı -biraz önceki- teknik konularla ilgili, belki hataların tespitiyle ilgili, kişisel tespitlerle ilgili çalışmalar da yapılacak; orada da bir farklı süreç ilerliyor.

Hocam çok güzel bir şey söyledi, hep de söylediğimiz bir şey: Bunun üzerine bilimsel olarak, teknik olarak çalışılması gereken bir konu bu yani hocalarımın akademik kariyeri var, on dakikada “Ya, liçten kaynaklanıyor, solüsyondan kaynaklanıyor, eğimden kaynaklanıyor, tasarımdan kaynaklanıyor veya projeden kaynaklanıyor.” deme şansları olmadığını açık bir şekilde söylüyorlar. Ben mühendis değilim ama sosyal bilimci olarak anladığım şu: Bir modelleme, uzun bir süreç, uzun bir çalışma, buradaki verilerin toplanması, sonuçların görülmesi, başka ocaklarla karşılaştırılması, belki bundan sonra doğru tasarımlar nasıl olur; bunların üzerine çalışmak gerekiyor ama şunu hissettim: Bir tasarım yapıp tüm Türkiye’ye uygulama şansımız yok, bir model çıkartıp tüm Türkiye’ye uygulama şansımız yok. Saha, jeolojik durum, iklim durumu, belki malzemenin ne kadar boyutta kırıldığı gibi birçok değişken parametre burada, bu işin içinde etken.

Anladığım kadarıyla siz burada belli bir uzmanlığın içindesiniz Hocam, biz sizden tekrar Ankara’da geniş, olabildiğince geniş bilgi isteyeceğiz.

Ben buradaki arkadaşlardan şunu istiyorum: “Firmayı çağırmadan önce elimizde şu belgeler bulunsun.” diyorsanız bunları Başkanlık Divanımıza veya arkadaşlarımıza iletelim, biz de isteyelim; firma gelirken getirsin veya önceden isteyelim neyse bu belgelerin hepsini. Sürecin içinde bunları tekrar tartışmaya gerek yok diye düşünüyorum ben.

Son olarak, Oğuz Bey ısrarla...

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Evet, geçmeden Başkanım.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Benim de ekleyecek bir şeyim var.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Bize sunum yapacak başkaca hocalarımız var mı?

BAŞKAN ATAY USLU – Var, var.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Var. Bugün itibarıyla...

BAŞKAN ATAY USLU – Şöyle söyleyeyim: Çok sayıda akademisyen sunum yapmak istiyor, bilgi vermek istiyor, bununla ilgili...

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Yok, yok; bugün, burada.

BAŞKAN ATAY USLU – Burada yok, burada yok; daha başka hocalarımız var ama bugünlük tamam edelim istiyoruz ama daha önce de söyledik, siz de göreceksiniz Komisyonumuzda çok sayıda akademisyen bize sunum yapmak istiyor, bizim arkadaşların da verdiği isimler var, “Ya, akademik olarak dinleyelim.” dediği isimler var; bunları derliyoruz, bunların hepsinden bilgi alacağız. Belki hepsinden alamayabiliriz, açık konuşalım ama Komisyonumuza bir belge, bir bilgi, bir rapor sunmak isteyen sivil toplum kuruluşları ve akademisyenlere açtık; bunları raporumuza da koyarız, dercederiz. Arkadaşlarımızla paylaşırız, arkadaşlarımız sonuç bölümünü yazarken gerekirse bu raporlardan da istifade edebilirler, bu bilgilerden de istifade edebilirler, oraya atıfta da bulunabilirler diye düşünüyorum.

Şurada iki tane söz hakkı var, onları da isteyelim, müsaade ederseniz bitirelim ve gidelim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ben kısa bir şey söyleyeceğim anlamak için...

CUMHUR UZUN (Muğla) – Ben de kısa bir şey soracağım eğer sunum olmayacaksa Şengül Hanım ve Oğuz Hocamın...

RESUL KURT (Adıyaman) – Hocamın sözü yarım kaldı.

22 madenle ilgili, Hocam, kısa bir bilgi verebilirsiniz.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Sıra gelsin diye bekliyordum ben.

BAŞKAN ATAY USLU – Biz siyasetçiler, aslında şu anda az konuşmamız gerekirken, kusura bakmayın, çok konuşuyoruz Hocam. Siz konuşacaksınız.

Kusura bakmayın Hocam, buyurun.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Estağfurullah. Teşekkürler.

RESUL KURT (Adıyaman) – Açık yer altı madeni, altın madeni, hepsinden bilgi verirsiniz...

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – 22 altın madeninden bahsettik, hatta vekilimiz sormuştu. Her madenimizde, 22’sinde de bu proses uygulanmıyor. Bazı tesislerimizde hiç siyanür kullanılmıyor -2 tanesinde- geri kalanlarında siyanür kullanılıyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Kapalı tank usulü uygulanıyor.

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – Kapalı tank sistemi yani öğütülen sistem tank hâlinde de kullanılabilir. Yığın liçi olarak yığılmış cevher de az evvel saymaya çalıştım, yanlış aklımda kalmadıysa 6 ya da 7 tanesinde olması lazım.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Kaçında yığın liç var?

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – 6 ya da 7, yanılıyorsam mühendis arkadaşlar düzeltsinler. Geri kalanlarında tank içi şekli uygulanıyor.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Tank içinden arta kalanlar bir yere yığılmıyor mu?

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Kaç dediniz? 22’sinden kaç tane açık olarak...

DOÇ. DR. HÜSEYİN BAŞTÜRKÇÜ – 6 ya da 7 olması lazım.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN ATAY USLU – Şengül Hanım, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Yani konu çok teknik, ben de anlamaya çalışıyorum konuşmaktan ziyade ama anlamadığım bir yer için sormak gerekiyor, araya bir şey girdi.

Şimdi, siz elinizde uygulama projesi olduğunu söylediniz ancak henüz onu inceleyip yönetmeliğe, mevzuata uygunluğuyla ilgili bir tespit aşamasına gelmediğini söylediniz, değil mi Hocam?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – “Öyle bir gayem olmadı.” dedim, doğrudur.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Yok, tamam yani ama uygulama yönetmeliğiyle ilgili sizin bir kanaatiniz olabilir ya da bizim öyle bir şeye ihtiyacımız var. O yönetmeliği ben okusam anlamayacağım. Sonuçta teknik olarak bununla ilgili bir bilgiye, bilimsel bir bilgiye ihtiyacımız var.

BAŞKAN ATAY USLU – Evet, zaten onun için akademisyen arkadaşları davet ediyoruz.

Cumhur Bey, sizin de bir sorunuz vardı.

Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Hocam, sizin haritanızda biz bugün karşılaştık, diğer arkadaşlarımın da görmediğini tahmin ediyorum, biz burayı, buraya gelinceye kadar 1 faz, 2 faz, 3 faz, 4 faz olarak bilegeldik ama bugün haritada “4b” diye bir bölüm gördük. Bu 4b neyi ifade ediyor, bizimle paylaşabilir misiniz?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Şöyle, burada zaten faz 5 ve faz 6 da var benim bildiğim kadarıyla ancak bu fazlarda henüz üretime geçilememiş. Anladığımız kadarıyla cevap verebilirim buna, işletme bunu çok daha düzgün bir şekilde cevaplayacaktır. Kuvvetle muhtemel ki burası, şu görmüş olduğunuz yer, bizim sahaya gidip en sonda bulunduğumuz alandı. Bu şekildeydi. Bunların farklı farklı fazları olması, farklı tarihlerdeki genişleme talepleriyle alakalı olabilir diye düşünüyorum, emin değilim. İşletmeye ve yetkililere sormak lazım.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Tamam, faz 4b yeni bir faz mı işaret eden alan olarak değerlendirilmiş oluyor?

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Öyle olduğunu düşünüyorum.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ederim.

DOÇ. DR. CÜNEYT ATILLA ÖZTÜRK – Ama açıkçası, şunu söyleyeyim yani sorunuza daha net cevap verebilmek adına, benim için bugün itibarıyla ki hiçbir görüşümü değiştirmiyor bu. Anlatabiliyor muyum? O yönetsel bir sınırdır büyük ihtimalle, daha sonra eklenmiş bir alandır, onu yetkililere sormak lazım.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Evet, yine yetkililere sormak lazım (!)

CUMHUR UZUN (Muğla) – Tamam ama bilmemiz lazım onu, yeni bir alan olduğunu teknik olarak bilmemiz lazım.

ŞENOL SUNAT (Manisa) – Aynen öyle.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkanım, son bir soru.

BAŞKAN ATAY USLU – Arkadaşlar, bitirsek...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, bitiriyorum, bir cümle söyleyeyim, şey olsun.

BAŞKAN ATAY USLU – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öncelikle, değerli hocalarımıza teşekkür ediyoruz. Oldukça faydalı ve bilgilendirici oldu bizim açımızdan.

2 noktaya kısa temas edeceğim, konuşmayı tamamlayacağım. Hem tutanaklara geçmesi bakımından da söylüyorum, “yerbilimleri.mta.gov.tr” internet adresinde “diri fay” adı verilen, yayınlanan, diri faylarla ilgili bir harita var. Bakın, harita da burada ve burada gösterilen haritada, Anagoldun işlettiği altın maden sahasının tam ortasından, Sabırlı deresinin altından aktif bir fay geçiyor, diri bir fay geçiyor. Buna bakmak isteyenler oradan bakabilirler, devletin resmî kurumu. Önce bunu tekrar ifade edeyim böyle özet olarak.

Diğer taraftan, 1, 2, 3 ve 4’üncü fazların üzerine herhangi bir x, y, z, 4b, faz 5, faz 6 veya vesaire başka bir adla bir inşaat yapılabilmesi için ÇED raporu olması gerekiyor. Dolayısıyla şu anda hazır buradayken çok kritik olması hasebiyle söylüyorum, şirketin yetkililerinin şu anda burada bu faz 4b’nin ne anlama geldiğini ifade etmesi gerekiyor. Mademki faz 5 ve faz 6 inşaatları tamamlanamamış, buna göre yığın liç sahasının ek kapasitesi hayata geçememiş; o zaman, bu faz 4b ne ifade ediyor; neden ayrıca haritalarda belirtilmek gereği duyulmuş? Neden faz 4 olarak tanımlanan bir bölge değil de faz 4’ün dışına çıkmış, taşmış yeni bir alan olarak gösteriliyor? Ve aynı zamanda eğer ÇED raporunda bu, ayrıca belirtilmiyor ise burada herhangi bir liç yığmak için hangi kurumlardan onay alındı, izin alındı, hangi tarihlerde alındı? Bunun resmî belgelerini de talep ediyoruz. Müsaade edersiniz, Sayın Başkanım, şu anda şirket yetkilileri hazır buradayken soruya bir cevap versinler.

BAŞKAN ATAY USLU – Toplantıyı yönetme açısından, biliyorsunuz, bir yöntemimiz var. Hep beraber karar aldığımız bir nokta var. Şirketi geçen hafta dinleyecektik, erteledik. Şirkete tek bir soru sorarak yeni bir süreç başlatmamızın doğru olmadığını düşünüyorum. Şirket yetkilileri ve ilgili arkadaşlar bunları not aldılar. Bundan sonraki toplantılarımızda bunları sorarız, bunlarla ilgili değerlendirmeleri yaparız, neyse bilgi alırız. Ancak yalnızca bir soruya cevap vererek bir sonuca gitmemiz mümkün olmayacağı için ve önümüzde daha iki aylık bir çalışma takvimi olduğu için bu soruları kayda alalım.

Arkadaşlarımızın burada affına sığmıyorum, hoşgörüsüne sığmıyorum, soru sormak istiyorlardı ancak toplantıyı bitirelim diyorum.

Çok teşekkür ederim, toplantımız sona ermiştir.

Kapanma Saati: 20.42

